

เปรี๊ยะใจ

พระอาจารย์ทูล ชิปปปณโณ

บอดจิ่งชอกซ่า

พระอาจารย์ทูล ชิปปปณโณ

คำปรารภ

ในช่วงชีวิตของหลวงพ่อบ้านได้เทศน์โปรดชาวโลกทั้งหลายมากมายกว่า ๕๐๐ กัณฑ์ เราได้ถอดเทปออกมาจัดทำเป็นหนังสือเพื่อว่าคำสอนของหลวงพ่อบ้านมีค่าจะได้เป็นประโยชน์สูงสุดสำหรับทุกท่าน เพราะมีหลายๆ ท่านที่ถนัดที่จะอ่านมากกว่าฟัง

จะสังเกตได้ว่าหลวงพ่อบ้านจะเทศน์คำสอนแตกต่างกันในแต่ละวาระ เช่น เทศน์ในงานศพ งานบุญ หรือเทศน์โปรดญาติโยม พระภิกษุ สามเณร หรือนักปฏิบัติที่มุ่งตรงต่อมรรคผลนิพพาน

หนังสือที่จะออกมาชุดนี้จะมีทั้งหมด ๑๐ เล่ม จะเป็นกัณฑ์เทศน์โปรดพระภิกษุ สามเณร ในระหว่างปีพ.ศ. ๒๕๓๑ ถึงพ.ศ. ๒๕๔๓ ผู้จัดทำเห็นว่าเป็นประโยชน์มหาศาลไม่เฉพาะต่อนักบวชเท่านั้น แต่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่หวังความสุขเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตจนถึงผู้ที่หวังนิพพาน ในแต่ละตอนของเนื้อหาสาระ จะมีเคล็ดลับและเทคนิคที่จะช่วยประติดประต่อความข้องใจในขณะปฏิบัติ ซึ่งขณะนี้ปราศจากหลวงพ่อบ้านที่จะเป็นผู้ตอบคำถาม

หนังสือทั้ง ๑๐ เล่มนี้ ได้รวบรวมมาจากการถอดเทปหลายม้วนด้วยกัน ตั้งชื่อเสียใหม่ ซึ่งฟังแล้วอาจสะดุดใจผู้อ่านอยู่บ้าง แต่เนื้อหาสาระจะยังคงเป็นคำสอนของหลวงพ่อบ้านอยู่อย่างสมบูรณ์ ลองอ่านดูสักกัณฑ์ คณะผู้จัดทำได้ใช้เวลาและความสามารถเต็มที่กับ

หนังสือชุดนี้ และหวังอย่างยิ่งว่าผู้อ่านจะได้ประโยชน์สมเจตนารมณ์
หลวงพ่อดีพยายามที่จะสื่อความหมายคำสอนของ
พระพุทธองค์ให้เข้าใจได้ง่ายและปฏิบัติตามได้ เพื่อว่าเมื่อปราศจาก
หลวงพ่อดีแล้ว ลูกศิษย์ก็จะยังเดินทางได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ขอขอบคุณทุกท่านที่ได้ช่วยถอดเทปทั้ง ๑๒ ชุดนี้ ได้แก่
คุณพิราศิณี คุณเบญจ คุณพมผญา คุณทวี และพระดร.ณัฐ ผู้ช่วย
ตรวจทานในภาคภาษาบาลีและจัดทำรูปเล่ม และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง
คุณธนวัช (โหน่ง) ที่ช่วยเป็นที่ปรึกษาในการตั้งชื่อหนังสือและ
ออกแบบปกทั้งหมด เด็กชายณัฐวัชต์ (น้องกร) ผู้วาดภาพประกอบ
ในเล่ม และคุณโสรัศยา (หม่ออิว) ผู้เป็นธุระในการจัดพิมพ์

ขออนุโมทนากับทุกท่านแม้ไม่ได้เอ่ยนามมาในที่นี้ ที่มีส่วน
ช่วยให้หนังสือชุดนี้สำเร็จออกมาได้สมเจตนารมณ์ตามที่หลวงพ่อดี
ทูลเคยตั้งใจไว้

ขอกุศลผลบุญที่เกิดจากการกระทำนี้ จงส่งผลให้ท่านทั้ง
หลายบรรลุเป้าหมายไม่ว่าทางโลกหรือทางธรรมโดยสมบูรณ์ ให้
ปัญญาเกิดจนเป็นที่พึ่งของตัวเองได้ ให้ทางสว่าง บรรลุถึงมรรคผล
นิพพานในเร็ววัน ในชาตินี้ ด้วยกันทุกถ้วนหน้าด้วยเทอญ

แม่ชีโย

๘ มกราคม ๒๕๕๖

การเรียนรู้บางครั้งเราก็ไม่จำเป็นต้องลงไปมี
ประสบการณ์ตรง บัณฑิตสามารถเรียนรู้ได้จากความผิดพลาด
ของผู้อื่น เพียงแต่เราจะสามารถ “ทำใจให้คล้อยไป
ตามที่คิด” ดังที่หลวงปู่เคยสอนไว้ เท่านั้นเราก็ไม่ต้อง
ชอกช้ำ เพราะความบอด

ธรรมเทศนา วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐
ณ วัดป่าบ้านค้อ จังหวัดอุดรธานี

คนโง่อวดตัว

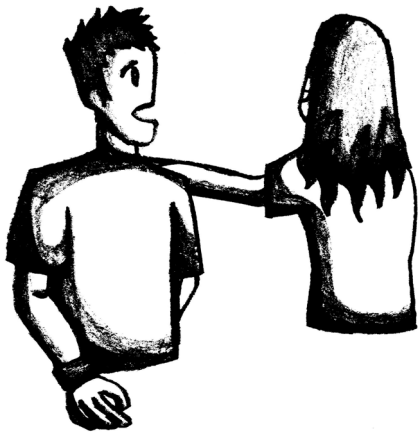
พ ระท่านสวดปาฏิโมกข์ พระทางวัดป่าท่านถือระเบียบเป็นประเพณีนิยมกันมาตั้งแต่ครั้งพุทธกาล ถ้าพระอยู่รวมกัน ๔ องค์ขึ้นไป ต้องสวดปาฏิโมกข์ เรียกว่าสวดกับปาก เว้นแต่มีเหตุจำเป็น เพราะปาฏิโมกข์อธิบายเรื่องศีลของพระ ๒๒๗ ข้อ อธิบายสู่กันฟัง ให้มีความสำนึกว่า สิ่งที่เราผิดพลาดไปก็พยายามแก้ไข จะไม่ทำสิ่งนั้นอีกต่อไป เรียกว่า แสดงธรรมะ หรือแสดงพระวินัยสู่กันฟัง

การแสดงวินัยสู่กันฟังนี้ ฆราวาสไม่ค่อยได้ยินได้ฟัง ส่วนมากจะเป็นอุโบสถที่ปิด แต่ก็ฟังได้ คืออธิบายไปแบบตัวบาลี แต่ถ้าแปลออกมาแล้ว ฆราวาสก็พอจะเข้าใจ ในตำราโบราณท่านกล่าวไว้ว่า ผู้ใดมีความตั้งใจฟังพระท่านสวดปาฏิโมกข์ โดยความศรัทธาเลื่อมใส ฟังครั้งหนึ่งผู้นั้นจะห่างจากนรกไป ๑ โยชน์ นี่ดูอันสงส์ของการฟังปาฏิโมกข์ ถ้าฟังถึง ๒ ครั้ง ห่างไป ๒ โยชน์ ฟัง ๓ ครั้ง ห่างไป ๓ โยชน์ โบราณท่านว่าอย่างนั้น แต่ฟังแล้วต้องเลื่อมใสศรัทธา นี่ลักษณะการ

ฟังธรรม การฟังสวดโองาบทปาฏิโมกข์ในความหมายที่ว่า “ธัมมะกาโม ภาวะวัง โหติ” ถ้ามีความเลื่อมใสศรัทธาในการฟังธรรม ยินดีในธรรม จะเป็นเข็มทิศไปสู่ทางเจริญหรือความเจริญ

“ธัมมะเทสสี ปะราภาโว” ถ้าผู้ไม่ยินดีในธรรม ไม่เลื่อมใสในธรรม นั่นจะเป็นเข็มทิศชี้ทางไปสู่ความเสื่อม ความหายนะ ไปเอาจุดไหนเป็นตัววัดลักษณะคนไม่ยินดีในธรรม ก็ดูง่าย ๆ ว่า เวลาครูบาอาจารย์ขึ้นเทศน์ เขาจะหนีไปจากที่นั่นไปที่ไหนที่มันปลอดภัย ไม่ได้ยินเสียง ต้องหนีไปให้พ้นเสียงธรรม ไกลหูไกลตา นั่นคือว่า “ธัมมะเทสสี” ผู้ไม่ยินดีในธรรมต่อไปจะเสื่อม คือมันจะโง่งนั่นเอง เวลาครูบาอาจารย์อธิบายธรรมะอะไร ไม่รู้ หนีไปชะก่อน ท่านสอนเรื่องอะไร ปฏิบัติอย่างไร จะนำธรรมะหมวดนั้นไปปฏิบัติได้อย่างไรบ้าง ไม่สนใจหนีอย่างเดียว นั่นคือคนเริ่มเสื่อมจากธรรมเป็นอย่างนั้น มันเริ่มเสื่อมจากใจ ขรราวาสก็ตาม พระก็ตาม ถ้าเป็นลักษณะอย่างนี้ เรียกว่า คนเสื่อม คือใจไม่ยอมรับธรรมะจากครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์อธิบายธรรมะ เขาจะหนี นี่ก็คือลักษณะคนโง่งทางจิตใจ คือไม่มีสติ ไม่มีปัญญา ไม่คิดว่าครูบาอาจารย์เทศน์อย่างนี้ ถึงเราปฏิบัติไม่ได้ แต่เราจะจำเอารูปแบบของครูบาอาจารย์ไปเทศน์ต่อได้ไหม มันไม่คิดเรื่องนี้ขึ้นมา มีแต่หนีลูกเดียว

ต่อมาก็มักจะพูดว่า ไปอยู่วัดป่าบ้านค้อ ไม่ได้ยินได้ฟัง
ธรรมะของหลวงพ่อกุลเลย จะได้ยินได้อย่างไร มันหนีไปแล้ว
คนไม่เข้าใจธรรมะเป็นอย่างนั้น เป็นพระก็ดี ฆราวาสก็ตาม ถ้า
ใครเป็นลักษณะอย่างนี้ เรียกว่าคน “ธัมมะเทสสี ปะระภาโว”
ผู้ไม่ยินดีในธรรม มันหนีเตลิดเปิดเปิง ทีหลังอย่าทำอย่างนี้อีก
ไปอยู่แห่งไหนตำบลใดก็ตาม วัดไหนก็ตาม อย่าทำอย่างนี้ ตัว
เองเป็นคนฉลาดแล้วหรือยัง หรือโง่อยู่ขณะนี้ หรืออวดตนอวด
ตัวว่าเป็นผู้ฉลาด รู้ธรรมะเหลือเฟือ ทีหลังอย่าไปทำอย่างนี้อีก

อยากได้รูปสวย

วันนี้เป็นวันวิสาขบูชา เป็นวันสำคัญอีกวันหนึ่ง ในวันนี้ก็ดี หรือเย็นวันนี้ก็ดี ใครจะมีปัญหาอะไรแปลกๆ จะเขียนมาให้หลวงพ่อบิยายเพิ่มเติม อันนี้ก็ได้อ้อ เพื่อให้มันเกิดความเข้าใจชัดเจนมากขึ้น

นี่ถือได้ว่าเป็นประเพณีที่ครูบาอาจารย์พาประพฤติปฏิบัติมา เรื่องสัมมาคารวะต่อพระผู้หลักผู้ใหญ่ ต่อพระเถระ หรือการสัมมาคารวะ ไม่ใช่ว่าจะมีต่อระหว่างฆราวาสกับพระ หรือพระกับพระเท่านั้น แม้ตัวฆราวาสเองก็ต้องมีสัมมาคารวะ เช่นว่า เรามีความผิดพลาดพลั้งเผลอกับผู้มีพระคุณ เช่น ผู้เป็นพ่อเป็นแม่ หรือผู้หลักผู้ใหญ่ที่เราเคารพเชื่อถือก็ตาม เราจะไม่ทำในสิ่งหนึ่งสิ่งใดในการพูดและการทำนั้นๆ ให้เกิดความประมาทกับผู้มีพระคุณเหล่านั้น ถึงท่านจะไม่รับรู้กับเราก็คตาม แต่เราก็รับรู้กับตัวเราเองว่าเราประมาทท่านแล้ว ด้วยกิริยาใจ กิริยาวาจา และทางกาย ทั้งหมดนี้จะเป็นกรรม ไม่ว่าจะป็นกายกรรม วจีกรรม และมโนกรรม กรรมทั้งหลายนี้มันส่งผล

ลึกๆ ชั้นละเอียดเฉพาะตัวเอง ถึงท่านจะไม่รู้ว่าเราประมาท ท่านก็ตาม เราก็รู้ว่าเราประมาทท่านอยู่ นั่นเขาเรียกว่าเป็นกรรม

ยกตัวอย่างเช่นว่า ในสมัยครั้งพุทธกาล มีพระภิกษุรูปหนึ่งชื่อว่า พระสังกัจจายน์ แต่ก่อนท่านเองมีรูปโฉมสวยงาม ไปที่ไหนคนจ้องมองตลอดเวลา ถึงกับว่าเป็นพระพุทธรูปเจ้าบ้าง เป็นอะไรบ้าง ต่างๆ นานา

ในวันหนึ่ง มีเศรษฐีคนหนึ่ง มีครอบครัวแล้ว มีลูกอยู่ ๒ คน คนหนึ่งมีชื่อว่า โสไรรยเศรษฐี ท่านได้พาบริวารทั้งหลายเดินผ่านมา มาเห็นพระสังกัจจายน์นี้แหละรูปสวยงาม ก็เลยมีความประมาทในส่วนตัวว่า สมณะองค์นี้ ถ้าหากว่าเราได้ภรรยาเหมือนพระสมณะองค์นี้ ความสุขมันจะเกิดขึ้นขนาดไหนหนอ นี่คิดดำริภายในใจขึ้นมา คือดำริต่อหน้าพระอรหันต์ แต่ไม่พูดออกมา ดำริในใจ ในขณะที่เดียวกัน ในขณะที่นั้นนั่นเอง โสไรรยเศรษฐีนั้นเป็นกรรมขึ้นมากะทันหัน จากเพศชายที่เป็นอยู่นั้น ก็มีการเปลี่ยนแปลงไปทันที รูปร่างกลางตัวทุกส่วนเป็นผู้หญิงขึ้นมา

เศรษฐีแปลกใจว่าเราเป็นผู้หญิงได้อย่างไร ดูท่าทาง

ดูอะไรทุกส่วนของร่างกาย มันเป็นผู้หญิงขึ้นมาแล้ว อายหมู่ อายคนะ อายลูกน้องทั้งหลาย ก็เลยไม่รู้จะทำอย่างไรดี เมื่ออายุก็หาวิธีปลีกตัวหนี พอปลีกตัวไปก็ไม่เข้าบ้านเลย เดินต่อเดินเตลิดเปิดเปิงไปที่อื่น เดินไปเรื่อยๆ เพราะอายคน ไปอีกเมืองหนึ่ง พอตีเมืองนั้นก็มิมหาเศรษฐีเหมือนกัน แต่ผู้เป็นภรรยาของมหาเศรษฐีคนนั้นก็ตายไปเสียได้ไม่กี่วัน พอติโสโรยเศรษฐีคนนี้ในเพศผู้หญิง ก็ได้เดินทางไปเจอกัน ก็มีความรักความชอบใจขึ้นมาทันที ก็เลยแต่งงานกัน แต่ก่อนเป็นผู้ชาย แต่บัดนี้กลับเพศเป็นผู้หญิง ก็เลยแต่งงานกับผู้ชาย การแต่งงานครั้งนี้ได้มีลูก ๒ คน

ในช่วงเดียวกันนั้น เพื่อนของมหาเศรษฐีโสโรยะได้ติดตามหาว่ามหาเศรษฐีไปไหน ค้นหาทุกซอกทุกมุมก็ไม่เห็นว่าไปที่ไหน หลายปีต่อมา เพื่อนเศรษฐีเก่าๆ ที่รู้จักกันได้ไปค้าขายที่เมืองนั้น พอตินางโสโรยเศรษฐี ซึ่งแต่ก่อนเป็นนายโสโรยเศรษฐี แต่บัดนี้เป็นนางโสโรยะ ยืนเห็นพวกพ่อค้าต่างๆ มาค้าขาย จำได้ว่าเป็นเพื่อนเก่าของเรา ก็เลยลองไปถาม ทำท่าทำทางไปถามว่าเป็นอย่างไร อยู่เมืองไหน เมืองนั้นเมืองนี้ก็ว่ากันไป ถามข่าวถามคราว ก็ถามข่าวเป็นนัยๆ เป็นพิธีว่า

ท่านเคยได้ยินข่าว ท่านโสโรยเศรชฐีไหม พวกพ่อค้าก็ว่า เพื่อนเราหายไปไหนก็ไม่รู้ จากวันนั้นมาก็หลายปีแล้วนะ ไปไหนก็ไม่รู้ ข้าพยายามติดตามหา หาทุกแห่งทุกมุม หาไปก็ไม่พบไม่เจอเลยไม่รู้จะไปหาที่ไหน

นางก็รู้ว่าเพื่อนเรานั้นไม่รู้จักเราแล้ว ก็เลยบอกไปว่า ข้าพเจ้าเองชื่อว่าโสโรยเศรชฐี พวกพ่อค้าก็ว่าไม่ใช่ นายของฉัน เพื่อนของฉันนะเป็นผู้ชาย ท่านเป็นผู้หญิง จะพูดว่าเป็นเพื่อนได้อย่างไร โสโรยเศรชฐีก็เลยพาเพื่อนๆ ไปคุยกันลับๆ มันเป็นอย่างนี้ๆ นะ ก่อนที่ฉันจะเปลี่ยนเพศเป็นผู้หญิงได้นะ ในวันนั้นฉันมีความประมาท มีความพลั้งเผลอ ไปเจอสมณะองค์หนึ่งคือพระสังกัจจายน์ ฉันก็นึกในใจว่า ถ้าฉันได้เมียมีรูปร่างกายอย่างนี้ จะมีความสุขขนาดไหนหนอ พอคิดอย่างนี้ขึ้นมา ร่างกายฉันจากที่เป็นผู้ชายก็เปลี่ยนเพศเป็นผู้หญิงขึ้นมา ฉันอายุพวกเธอทั้งหลาย ฉันจึงหนีจากพวกเธอมาจนถึงขณะนี้

พวกเพื่อนก็ว่า ตายแล้ว ฉิบหายแล้ว ไม่ได้ๆ นะ เราต้องรีบไปขอขมา สบประมาทท่านแล้ว ไม่ได้ๆ ก็เลยตกลงกันนางโสโรยเศรชฐีก็ลาสามี บอกว่าจะไปกับเพื่อน ไปธูระ ไป

การวาระครูบาอาจารย์ สามีกี่ปล่อยให้มา เมื่อปล่อยให้มาแล้ว ก็ตามหาพระสังกัจจายน์ ตามหาทุกซอกทุกมุม ก็ไปเจอพอดิ พอเจอก็เล่าเรื่องราวต่างๆ ให้ท่านฟัง ท่านก็รับทราบ โสโรย เศรษฐีก็ขอขมาว่า กรรมใดที่ทำด้วยกายก็ดี ด้วยวาจาก็ดี คิด ด้วยใจก็ดี ขอพระคุณเจ้าอดโทษอโหสิกรรม อดโทษเหล่านั้น ให้กับพวกผมด้วย ก็ขอขมาลักษณะนั้น ท่านก็ให้ศีลให้พร แล้ว ในทันใดนั้น จากที่เป็นผู้หญิงก็กลับเป็นผู้ชายอีกตามเดิม แล้วก็สลัดใจขึ้นมาว่า โลกของเรามันเป็นอย่างนี้ๆ นะ อายคน เหลือเกิน ก็พิจารณาแล้วว่าออกบวชดีกว่า ก็เลยออกบวช

ออกบวชมาก็มีภิกษุหนุ่มภิกษุใหญ่มารุ่ถามว่าเป็น อย่างไร เป็นผู้หญิง มีผิวแล้วเป็นอย่างไร เขาก็รุ่ถาม ส่วน ขณะที่เป็นผู้ชายแต่่งมีเมียก็ไม่ต้องถามกัน เพราะผู้ชายเขารู้จักกันดี แต่นี้โสโรยเศรษฐีเป็นผู้หญิง ไปมีครอบครัวนะ เป็นอย่างไร มีผิวเป็นอย่างไร มีลูกเป็นอย่างไร เขาก็รำคาญ เพราะเพื่อนถามอยู่นั้นแหละ ก็เลยหนีเตลิดเปิดเปิง เข้าป่าเข้า ดง ไปอยู่ภูเขาลากาลิกๆ โนน ไปก็เร่งภาวนาปฏิบัติ

ก็เอาเรื่องการเป็นผู้หญิงผู้ชายนี่แหละมาพิจารณา ตัวเองมีเหตุเป็นอย่างไรในชีวิตนี้ มีความทุกข์อะไรเกิดขึ้น

ในชีวิต เกี่ยวกับธาตุขันธ์เป็นอย่างไร ก็พิจารณาลงสู่อนิจจัง ความไม่เที่ยงของธาตุสี่ มีการเปลี่ยนแปลงได้ ส่วนความไม่เที่ยงของจิตใจก็มีการเปลี่ยนแปลงได้ พิจารณาไปพิจารณามา ซ้ำๆ ซากๆ ว่าโลกของเรามีการเปลี่ยนแปลงอย่างนี้ แบบ กะทันหันก็มี ช้ำก็มี ในที่สุดแม้ภาวนาไม่นานนัก ก็ได้บรรลุ เป็นพระอรหันต์

นั่นเรียกได้ว่าพระโสโรยะเป็นพระอรหันต์แบบสมบุรณ์ ที่เรากราบอยู่ทุกวันๆ นี้ ก็ได้กราบพระโสโรยะ เป็นพระสุปฏิปันโน การได้กราบพระอริยเจ้านั้น กรรมอันนี้มันมีมากมายก่ายกอง เหลือเกิน

ใช้คนผิด

มี เรื่องของ นางค่อม คนหนึ่ง นางค่อมเป็นคนรับใช้ของ พระนางสามาวดี นางค่อมเป็นลูกของมหาเศรษฐีก็จริง แต่เป็นคนค่อม แต่ก่อนเป็นลูกเศรษฐี แต่ทำไมจึงค่อม เป็นค่อมยังไม่พอยังเป็นคนรับใช้เขาอีก

แต่ก่อนนางค่อมเป็นลูกของมหาเศรษฐีที่มีชื่อเสียงโด่งดัง มีอำนาจมากในยุคหนึ่ง อยู่ในสมัยของพระพุทธเจ้าองค์หนึ่ง ตอนนั้นมีนางภิกษุณีองค์หนึ่ง มีความคุ้นเคยกับมหาเศรษฐีที่เป็นพ่อของนางค่อมคนนี้ ก็มาบ้านบ่อยๆ เชิญมาบ้าน มาอธิบายธรรมะให้ฟังอยู่บ่อยๆ พอดีในวันนั้น ลูกมหาเศรษฐีคนนี้ก็ลืม ไม่ได้แต่งตัวออกมา ก็ไปเห็นเครื่องแต่งตัวต่างๆ ที่อยู่บนหัวของนางภิกษุณี นางก็เลยประมาทว่าเราเป็นลูกมหาเศรษฐีมือเกสิทธิ์ส่วนตัว จะบอกอะไรๆ ก็ได้ ไม่ต้องเกรงใจ ก็เลยขอ นางภิกษุณีว่า แม่ หนูอยากได้หวี หนูอยากได้แปรง หนูอยากได้น้ำมัน ขอให้หนูหน่อย

พอดีภิกษุณีองค์นี้มีปัญญา ก็สามารถจะรู้ได้ว่าเกิด

อะไรขึ้น เลยต้องตัดสินใจว่า เอาอย่างไรดี ถ้าเราไม่เอาให้เขา เขาก็จะโกรธเรา ถ้าเขาโกรธเรา เขาก็จะไปตกนรกอเวจี หมกไหม้อยู่เป็นเวลานานทีเดียว แต่ถ้าเราเอาให้เขา เขาก็จะเกิดชาติหน้าภพหน้าเป็นข้าทาสบริวารของคนอื่นตลอดไป ๕๐๐ ชาติ ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น เพราะกรรมตามสนอง คือความประมาทส่วนตัวว่าไม่รู้จักอะไรควรหรือไม่ควร คือไปใช้งานพระอรหันต์ เพราะนางภิกษุณีองค์นี้เป็นพระอรหันต์ แล้วไปใช้งาน ไปบอกนั่น คุณแม่ เอนั่นให้หน่อย เอนี้ให้หน่อย เหมือนกับว่าไปใช้งานพระอรหันต์ นางเลยไม่ขัดใจ เอาให้ ดีกว่าจะให้เขาไปตกนรกอเวจี เดียวก็จะโกรธขึ้น จากนั้นมาลูกของมหาเศรษฐีคนนั้นก็ตายเกิดๆ แต่ละชาติๆ มานั้นเป็นคนค่อม เป็นข้าทาสบริวารคนอื่นตลอดเวลา

จนถึงยุคพระพุทธเจ้าของเรา ชื่อว่า นางชุชชุตตรา คือ นางค่อมนั่นเอง แต่เป็นคนเฉลียวฉลาดมีปัญญาดี แต่เพราะผลกรรมที่ใช้งานพระอรหันต์มันบาปหนักกว่าการใช้คนธรรมดา จึงเกิดมาอย่างนั้น ถ้าจะถามว่าทำไมจึงใช้งานละ ก็เพราะนางก็ไม่รู้ว่าท่านเป็นพระอรหันต์นั่นเอง คือไม่รู้จักเลยประมาทส่วนตัว

เล่นกับไฟ

เรื่องของพระอรหันต์นั้น ถ้าพูดแล้วนะ เป็นคนไม่มีตระกูล เป็นคนไม่มีพ่อ เป็นคนไม่มีแม่ เป็นคนไม่มีเครือญาติ เหมือนกับไฟ เป็นคนไม่มีพ่อ ไม่มีแม่ ไม่มีตระกูลเช่นเดียวกัน จะเป็นคนที่ก่อไฟขึ้นก็ตาม แต่ถ้าจับไฟเมื่อไหร่ก็ร้อนเมื่อนั้น ไม่ให้อภัยเลย จะไม่บอกว่า เธอเป็นคนก่อฉันขึ้นนะ มาจับฉันเถอะ ไม่เจ็บไม่ปวดหรอก ไม่เป็นอย่างนั้น คนก่อไฟขึ้นมา ไปจับก็ต้องร้อนเหมือนกัน อันนี้ฉันใด บรรดาพระอรหันต์ออกมาจากตระกูลไหนก็ตาม พ่อไหน แม่ไหน ญาติพี่น้องไหนก็ตาม เมื่อมาทำมิตีมีร้ายให้ท่าน กรรมนั้นจะไม่ให้อภัยเลย

ยกตัวอย่างเรื่องพ่อตาของพระพุทธเจ้า มีชื่อว่า พระเจ้าสุปปพุทธะ เป็นพ่อเมียด้วย เป็นพ่อนางยโสธราพิมพา มีความประมาทพลั้งพลาดพลั้งเผลอกับพระพุทธเจ้า ขนาดนั้นก็ยังไม่ให้อภัยเลย ขนาดเป็นพ่อตา พ่อเมียแล้วนะ ไม่เป็นไรหรอก จะว่าอะไรก็ว่าไป จะตำอะไรก็ตำไป ไม่ใช่อย่างนั้น ทำกรรมไม่ดีต่างๆ กับพระพุทธเจ้า ในที่สุดแผ่นดินนั้น ไม่ว่าจะ

จะเป็นพ่อตาก็ต้องลงอเวจีหลุมเดียวกัน เตี้ยวันนี้ก็ยังไม่ได้กลับมาเกิด นั่นพ่อตาของพระพุทธเจ้า ประมาทกับพระพุทธเจ้า เตี้ยวันนี้ตกนรกแล้ว ลงอเวจีไปแล้ว ถึงตอนนี้ก็ยังไม่ได้เกิด

นี่เขาเรียกว่า กรรมไม่ดีที่ทำเอาไว้กับใครก็แล้วแต่ ถ้าใครเป็นพระอรหันต์แล้ว ไม่มีตระกูล ไม่มีพ่อแม่ ใครจะมาทำไม่ดีไม่งามไม่ได้ เหมือนกับไฟ เป็นโทษมหันต์ ถ้าจะเป็นคุณก็มหันต์เช่นเดียวกัน ใครก็ตามมาทำคุณงามความดีต่อพระอรหันต์ คุณงามความดีนั้นจะมีผลประโยชน์แบบมหาศาลเช่นเดียวกัน

พระอรหันต์ท่านไม่มีญาติ ท่านพ้นจากเครือญาติแล้ว โดยธรรม พ้นจากเครือญาติ ถึงทางโลกจะมีคำสมมติว่า เป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นญาติพี่น้องกัน อันนั้นเป็นเพียงแค่สมมติ แต่พระอรหันต์ท่านพ้นจากสมมติไปแล้ว เป็นคนไม่มีญาติ เป็นคนที่พ้นโลกแล้ว เป็นคนไม่มีโลกอยู่ในด้านจิตใจ เพราะฉะนั้น ใครจะมาประมาทปลั่งเปลอไม่ได้ ถึงไม่ชาตินี้ก็ชาติหน้า ก็ต้องเจอกรรมอย่างนั้น

ที่เราทั้งหลายกำลังทำกันอยู่ขณะนี้ ถึงตัวอาตมาเอง ไม่ใช่พระอรหันต์ แต่เป็นปุถุชนคนธรรมดาก็ตาม แต่เราเป็น

ผู้มีอายุพรรษา มีศีลธรรมธรรมดาเหมือนพระภิกษุสงฆ์ทุกๆ ไป
เราก็ทำกันเป็นประเพณีไว้ ถ้าหากเรามีความประมาทพลั้งเผลอ
ต่อพระอรหันต์ เราก็ต้องทำอย่างนี้เอาไว้ เพื่อไม่ให้กรรมอัน
นั้นติดตามเราไป

ถ้าเราประมาทต่อพระอรหันต์ ก็มีบาปมากขึ้น ถ้าทำ
ต่อพระอนาคามี ก็มีบาปลดลงนิดหนึ่ง ถ้าทำต่อพระสกิทาคามี
พระโสดาบัน ก็ลดลงนิดหนึ่งตามสัดส่วน หรือถ้าประมาทต่อ
ปุถุชนคนธรรมดา ก็มีบาปลดลงอีกตามสัดส่วน แต่ก็ยังเป็นบาป
ทั้งนั้น ไม่ว่าจะประมาทกับใครก็ตาม มีทางเดียวเท่านั้นคือเรา
อย่าประมาท ประมาทน้อยก็ตาม ประมาทมากก็ตาม อย่า
ประมาททั้งสิ้น เราพยายามทำใจฝึกให้มีความรักเอาไว้ ฝึกให้
มีความเคารพเอาไว้ คำว่าความเคารพ มันเป็นจุดเด่นของผู้ที่
มีความดี และก็มีความรักกันไว้ กับใครก็แล้วแต่ ตระกูลไหนก็
แล้วแต่ อย่าอิจฉาริษยาใครคนใดคนหนึ่งว่า คนนั้นตระกูลต่ำกว่า
เรา ตระกูลจนกว่าเรา ชี้อะไรดีกว่าเรา อย่าไปพูด อย่าประมาท
เขา เพราะประมาทเขาอย่างไร กรรมจะติดตามเราอย่างนั้น

คิดว่าตัวเองเก่ง

ยกตัวอย่างเรื่องของ พระจุฬพนธก ในอดีตสมัย พระพุทธเจ้ากัสสป นั้น ท่านเป็นผู้มีความรู้ มีความจำโดดเด่น เรียนหนังสือพระไตรปิฎกไม่กี่เดือนจบทั้งเล่มเลย พูดได้ทั้งหมดเลย แต่ท่านก็ประมาท ประมาทว่าเรานะเก่ง พูดจาธรรมะได้มากมาย ได้ชัดเจนมาก เห็นหลวงพ่หลวงตาอ่านหนังสือไม่ได้ จำหนังสือไม่ได้ก็ประมาท เห็นพระเถรเขาท่องหนังสือ “ปะฏิสังขา โยนิโส ปิณฑะปาตัง ปะฏิเสวามิ” หลวงพ่หลวงตาท่านพูดไม่ชัด จำไม่ได้ ก็ว่า “ปะฏิสัง...ขาโย...นิโส...จีวะรัง...นิโส” อยู่นั่นแหละ ก็หัวเราะ หัวเราะผู้จำหนังสือยาก หัวเราะเขา ทำให้ผู้จำหนังสือยากมีความละอายขึ้นมา นี่คือว่า ท่านประมาทคิดว่าตัวเองเก่ง มีความจำดีกว่าเขา

ในสมัยพระพุทธเจ้าของเรา ท่านก็มาเกิด ชื่อว่า พระจุฬพนธก เป็นน้องชายของ พระมหาพนธก เมื่อเกิดขึ้นมาแล้ว กรรมที่ทำให้คนน้อยอกน้อยใจในการศึกษาเล่าเรียนนั้น ก็มาตามสนอง พอพี่ชายให้เรียนหนังสือ ให้ท่องจำคาถาเดียว

หมวดเดียว เรียนอยู่ ๔ เดือนก็จำไม่ได้เลย อ่านได้แต่จำไม่ได้
จนถูกพี่ชายดุว่ากล่าวอยู่บ่อยๆ จนต้องหนีออกจากวัดไป
เพื่อจะไปกระโดดเหวตาย นี่เป็นผลของกรรมทั้งหมด

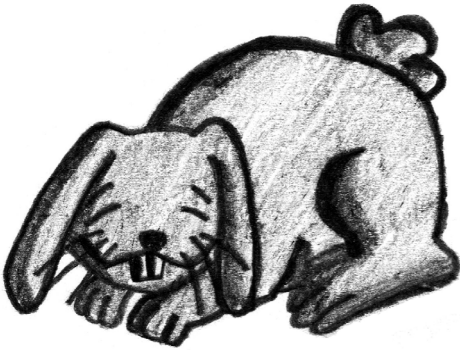

ฝุ่นละอองเข้าตา

เราจะไปมองว่าเป็นเพียงกรรมเล็กๆ น้อยๆ ไม่ได้ พุด
 ง่ายๆ ว่า กรรมเล็กกรรมน้อยนั่นแหละ มันเป็นส่วนหนึ่งที่ปิด
 ตาคนได้ เหมือนกับฝุ่นละอองต่างๆ มันเข้าตาของคนได้ เล็ก
 นิดเดี๋ยวก็สามารถปิดตาของคนได้ ไม่ต้องใหญ่ ก้อนหินก้อน
 กรวดต่างๆ ไม่ได้ติดตามเข้าตาคนหรอก แต่ชี้ฝุ่นละอองต่างๆ
 เล็กๆ นั่นแหละมันเข้าตาคนได้ อย่างกระจกเงาต่างๆ ที่เราเห็น
 ที่บ้านของเราทั้งหลาย ไม่ใช่ว่าก้อนหินไปตีตนะ ฝุ่นละออง
 เล็กๆ นั่นแหละไปตีต แต่มันติดมากขึ้นๆ แต่ก่อนยังเห็นหน้า
 เราได้ชัด แต่บัดนี้มีดตีตต่อชะแล้ว มองไม่เห็นหน้าเราเลย ก็
 เพราะว่าฝุ่นเล็กๆ นั่นแหละ มันเกาะติดอยู่มานาน สะสมกัน
 อยู่

นี่ฉันใด กรรมต่างๆ อย่าถือว่าเป็นเรื่องเล็กๆ น้อยๆ
 อย่าสะสมไว้ในใจของเรา มีอะไรต้องเปิดเผยออกให้หมด รักษา
 ใจตัวเองว่าเราอย่าประมาท พระพุทธเจ้าจึงได้วางคำไว้ว่า เรา
 ทั้งหลายอย่าเป็นผู้ประมาท นี่คือคำสอนสุดท้ายก่อนพระพุทธเจ้า

จะปรินิพพาน ประมาทในชีวิตตัวเองก็ดี ประมาทในวัยก็ดี
ประมาทในทรัพย์สินก็ดี ไม่ว่าจะอะไรก็ตาม ประมาททั้งหมดนี้
จะทำให้ตัวเองเกิดเป็นมานะทิฏฐิขึ้นมา แข็งกร้าวขึ้นมา
ทำให้จิตแข็งกระด้างขึ้นมาได้ กิเลสน้อยใหญ่ทั้งหลายมันก็
ไปเกาะความประมาทตัวนี้เป็นที่พึ่ง จึงทำทุกสิ่งทุกอย่างได้
ทั้งนั้น เป็นคนที่ไม่กลัวใครทั้งสิ้น ถือว่าตัวเราเก่งแล้ว ที่เป็น
เช่นนี้ก็เพราะมีความประมาทเป็นต้นเหตุ ดังนั้น พวกเราทั้ง
หลายเป็นผู้ภาวนาปฏิบัติ ต้องพยายามทำใจตัวเองว่า อย่า
ประมาท ประมาทในคนอื่นก็ดี ประมาทในกาลเวลาของตัวเอง
เองก็ดี หรือประมาทในชีวิตของตัวเองก็ดี อย่าประมาท

กระต่ายนอนหลับ

ทุกคนเคยได้อ่านตำราเรื่องนิทานอีสปว่า เต่ากับกระต่าย กระต่ายกับเต่ามันวิ่งแข่งกัน มันเหลือเชื่อใหม่ว่าทำไมเต่าถึงชนะ ก็เพราะกระต่ายมันประมาทนั่นเอง ว่าเราวิ่งเก่งวิ่งไปไหนมาไหนก็ได้ เต่ามันคลาน ๔ ขาแก้งก้าง แบบนี้จะวิ่งอะไรได้ แล้วกระต่ายก็หัวเราะ กูนอน กูดู ไปเถอะ มึงไปเถอะ กูนอนสักตื่นนึงก่อน แล้วกูจะไปตอนไหนก็ได้ และเหมือนกับว่ามีกรรมมาปิดบังใจกระต่าย นอนไม่ตื่น นอนหลับไปยาวนานเหลือเกิน จนเต่ามันคลานแก้งก้างๆ จนจะถึงหลักชัยอยู่แล้ว เหลืออีกไม่กี่คืบเอง กระต่ายจึงลุก จัวเจียวๆ ขึ้น โอ๊ย เต่าไปไหนแล้ว ไปแล้วหรือ อ้าว ไปก็ไป ก็เลยวิ่งตามเต่าไป พอกระต่ายจะตามมาถึงเต่า เต่าก็เข้าหลักชัยไปแล้ว เหตุก็เพราะความประมาทนั่นเอง

ดังนั้น จึงอย่าประมาทในชีวิตว่า แม้เรามีร่างกายของเราอยู่ขณะนี้ แต่ความตายจะมาวันไหน พรุ่งนี้ เรารู้หรือไม่ ก็ไม่รู้ ถ้าเรารู้ว่าความตายจะมาถึงวันไหน วันนั้นต้องเตรียมตัวตาย

ไว้ก่อน เตรียมตัวรับไว้ก่อน ถ้าตายจริง เราก็จะได้ไม่ขาดทุน ไม่ใช่ว่ารอจนแก่ๆ เฒ่าๆ หัวหงอกหัวขาวก่อน แล้วจึงค่อยเข้าวัดภาวนาปฏิบัติ ตอนนี้เราเป็นวัยหนุ่มวัยสาวอยู่ ไม่ต้องเข้าวัดเข้าวา นี่คือประมาทในชีวิตของตัวเอง **หา**รู้**ไม่**ว่า**ที่**วัด**ต่าง**ๆ **ที่**เขา**เผา**กัน**อยู่**ทุก**วัน**ๆ นะ **ไม่**ใช่**คน**แก่**ทั้ง**หมด **หนุ่ม**สาว**ก็มี** **ถม**ไป**ใน**นั้น **ความ**ตาย**ของ**เรา**นั้น**ไม่**รู้**ว่า**จะ**ตาย**วัน**ไหน

ดังนั้น เราจึงอย่าประมาทในชีวิตของตัวเอง สะสมบุญต่างๆ ยิ่งมากเท่าไรร越好 และพยายามอย่าไปทำบาปทุกชนิด หรือไม่ทำเลยได้ยิ่งดี พยายามทำความดีให้มาก ทำความชั่วให้น้อยลง หรือไม่ทำเลยนั้นดีที่สุด

ห้อยล่อปลา

ไแต่ทุกคนที่เกิดมาในโลกอันนี้ต้องการความดี แต่ไม่ต้องการทำความดี คืออยากเฉยๆ คืออยากได้ความดี อยากมีความดีกับเขา แต่ไม่ทำความดี ถ้าเป็นอย่างนี้มันใช้ไม่ได้ มันไม่ได้ผลอะไรเลย ความอยากอย่างเดียวมันเปล่าประโยชน์ คนที่อยากดีก็ต้องทำดี ก็ต้องลงทุน

ถ้าเราต้องการอยากให้คนใดคนหนึ่งมีความเคารพในตัวเรามากๆ ขึ้น หรืออยากให้มีคนใดคนหนึ่งกล่าวคำสรรเสริญเยินยอเรามากขึ้นๆ ถ้าเราอยากได้แบบนี้ เราต้องมีการวางแผนไว้ก่อน ไม่ใช่เรามีความอยากเฉยๆ ไม่ใช่จะบังคับคนอื่นๆ นั้นว่า เธอต้องยกย่องฉันนะ ไม่ต้องไปบังคับคนอื่น แต่เราต้องลงทุนเสียก่อน เราต้องการสิ่งใดจากคนอื่น เราก็ต้องลงทุนกับคนอื่นอย่างนั้น เราต้องการให้คนอื่นสรรเสริญเรา เราก็ต้องลงทุนสรรเสริญคนอื่นไว้ก่อน เราต้องการความดีจากคนอื่น เราก็ต้องทำความดีกับผู้อื่นเอาไว้ นี่คือการลงทุน ทำไปเรื่อยๆ คือไม่ต้องทำอะไรมากมายหรอก ยิ้มแย้มแจ่มใส

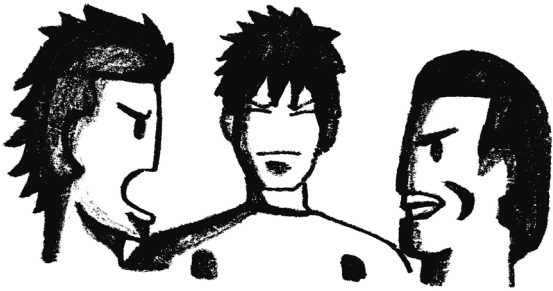
ธรรมดา เป็นคนมีน้ำใจ เถ้านั้นก็ใช้ได้ นี่เขาเรียกว่าการลงทุน เพื่อสร้างคุณงามความดีกับหมู่คณะ เมื่อเราต้องการความเคารพนับถือจากคนอื่น เราก็ต้องเคารพคนอื่นไว้ก่อน คือต้องลงทุนเอาไว้ก่อน

เหมือนกับการตกปลา ถ้าเราต้องการปลาใหญ่ ปลาบึก ตัวหนึ่ง จะเอามาขึ้นเจียงหรือมาต้มมาแกงกิน ก็ต้องลงทุนโดยการเอาเหยื่อไปล่อ จะเอาเหยื่ออะไรลงไปให้ปลากินเบ็ด ก็ต้องลงทุน ไม่ใช่ว่าจะเอาเบ็ดล้วนๆ โยนลงไปให้ปลาคาบเบ็ดขึ้นมา มันเป็นไปได้ มันต้องมีเหยื่อล่อเสียก่อน

ดังนั้น ถ้าเราต้องการให้คนอื่นรักเรา ก็ต้องมีเหยื่อล่อเหยื่อคือใจของเรา วาจาของเรา กายของเรา แสดงกิริยาอย่างไรแล้วทำให้คนอื่นรัก เราก็ต้องทำ นี่คือผู้ปฏิบัติธรรมเป็นอย่างนั้น ถ้าเราไม่ทำอย่างนี้ เราจะได้อำนาจมาจากที่ไหน จะได้รับความรักมาจากที่ไหน ความรักของคนเกิดมาจากความเห็นใจ ความรักของคนเกิดมาจากความสุจริต เรียกว่ากายสุจริต วาจสุจริต มโนสุจริต นี่คือสิ่งที่ทำให้คนรัก

การที่มีคนมารักเรา มันดีกว่ามีคนมาเกลียดเรา เราไปไหนก็สะดวกสบาย ไม่ต้องกังวลว่า คนนั้นจะอิจฉาทาร้อนเรา

เขาจะมาฆ่าเรา ไม่ต้องกังวลเลย ถ้ามีอะไรเกิดขึ้นในชีวิตของเรา ก็จะได้รับความช่วยเหลือ มีการเห็นอกเห็นใจกันเกิดขึ้น นี่เขาเรียกการว่า *กตัญญูกตเวทิตา* รู้จักบุญคุณคนอื่น รู้จักบุญคุณคนไม่พอนะ ต้องรู้จักการตอบแทนบุญคุณคนด้วย จะให้อะไรเป็นการตอบแทนบุญคุณเขาได้ก็ต้องทำ นี่คือการตอบแทนในทางที่ดี

นึ่งเสี้ยตำลึงทอง

ล

วนการปฏิบัติในสังคมนั้น ถ้าเราเป็นนักปฏิบัติที่ดี มีความฉลาดเฉพาะตัวแล้ว เราจะตั้งใจไว้เสมอว่า จะพยายามหาความสุขในโลกนี้ให้ได้ จะพยายามรักษาตนเอง หากใครคนใดคนหนึ่งจะมาว่ากล่าวใส่ร้ายให้เรา เราจะไม่สนใจ จะพยายามสร้างคุณความดีไว้ก่อน เราจะพยายามรักษากายวาจาของเรา จะทำอะไรก็แล้วแต่ จะพูดอะไรก็ตาม พยายามกลั่นกรองในการกระทำของเรา พยายามกลั่นกรองในคำพูดของเราให้เป็นเหตุเป็นผลว่าการทำอย่างนี้มันจะกระทบแทงใจดำคนอื่นไหม ถ้าคิดว่าเป็นลักษณะแทงใจดำคนอื่น เราอย่าทำของสิ่งนั้น หรือการพูดอะไรก็ตาม ถ้าพูดออกไปอย่างนี้แล้ว มันจะทำให้คนอื่นเดือดร้อนไหม ให้เขาเป็นทุกข์ไหม แทงใจดำเขาไหม ถ้าเป็นอย่างนี้ อย่าพูดคำๆ นั้นออกไป

เราต้องมีปัญญารอบคอบ กลั่นกรองคำพูดของเราให้เป็น ไม่ใช่ว่าจะพูดตามชอบใจ ตามอำนาจกิเลสตัณหา ตามมานะทิฐฐิของตัวเองได้ นี่เป็นลักษณะของผู้มีสติปัญญาที่ดี

เป็นคนมีความรอบคอบ เป็นผู้ปฏิบัติธรรม เราจะพูดคำไหน ทำอย่างไร ต้องถ่วงถ่วงคำพูดไว้ก่อนว่าพูดอย่างนี้แล้วมันเหมาะสมหรือไม่ คำโบราณท่านถึงว่า พูดออกไปสองไพเบี้ย กับ นั่งเสียดำลิ่งทอง สองไพเบี้ย หมายถึงว่าน้อยนิดเดียว ดำลิ่งทองมากมายขนาดไหน เมื่อพูดไปนิดหนึ่งแล้ว ก็ต้องมาวินิจฉัยต่อไปว่า ต่อไปนี้เราจะพูดเรื่องอะไร แล้วจึงพูดออกไป ถ้าพูดอย่างนี้ออกไปแล้ว มันกระทบกระแทกแตกดันคนอื่นบ้างไหม ถ้ากระทบก็อย่าพูด

นี่คือลักษณะของนักปฏิบัติที่สังคมนิยมรับกัน ไม่ต้องว่าจะไปปฏิบัติธรรมะขั้นสูง เป็นพระอริยเจ้า ภูมิธรรม พระอรหันต์ ไม่จำเป็นหรอก เอาแค่นี้ก่อน เราอยู่กับโลกอันนี้ สังคมโลกอันนี้ จะทำตัวและปฏิบัติตัวอย่างไรให้มีความสุขได้ ก็ต้องปฏิบัติ

ความสุขที่วุ่นนี้ ไม่ใช่จะไปนึกคำบริกรรมทำสมาธิให้จิตสงบ เกิดความสบาย นั่นเป็นประเภทหนึ่งของความสุข แต่มันทำได้ยาก ส่วนความสุขแบบง่ายๆ ธรรมดาๆ ที่ได้กล่าวมานี้ เป็นความสุขที่เพื่อนฝูงยกให้เรา

ทุกคนถ้าได้รับคำสรรเสริญเยินยอแล้ว เขาก็จะมีความ

สุขใจ แต่ถ้าถูกตีฉินนินทาเมื่อใด ก็จะทำให้เกิดความทุกข์ใจได้เช่นกัน คือจะทำอย่างไรให้คนยกย่องสรรเสริญเราอยู่บ่อยๆ เราต้องพยายามสรรเสริญคนอื่นอยู่เสมอๆ อย่างกล่าวร้ายคนอื่น เรียกว่า *อับปคัพโภ* เป็นผู้ไม่คะนองกายและวาจา

ธรรมเทศนา วันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๓
ณ วัดป่าบ้านค้อ จังหวัดอุดรธานี

อยู่ที่ความตั้งใจ

จะได้อธิบายเรื่องของสติ เพื่อให้ระลึกกันได้ว่าสติมีประโยชน์อย่างไรบ้าง การสร้างสติสร้างอย่างไรจึงจะมีความแข็งแรง มีความมั่นคง มีความรอบรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ต่างๆ เมื่อเราสร้างสติขึ้นมาได้แล้ว สติที่เราสร้างมานั้นเราจะเอาไปทำอะไร เราต้องเข้าใจตรงนี้

สติตัวนี้เป็นหลัก เป็นแกนกลางของการปฏิบัติที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง เราจะได้ยินครูบาอาจารย์เทศน์อยู่บ่อยๆ ว่า สมถกรรมฐาน วิปัสสนากรรมฐาน ทั้ง ๒ ประการนี้เป็นแนวทางปฏิบัติ และส่วนประกอบที่สำคัญในกรรมฐานทั้ง ๒ ประการนี้คือเรื่องของสติ เรื่องของสัมปชัญญะ

สติตัวนี้คนเรามีอยู่แล้ว เพียงแต่สร้างให้มีความแข็งแรงขึ้น มีความมั่นคงขึ้น มีความระลึกได้ทันต่อเหตุการณ์ต่างๆ หรือเรียกว่าเสริมสร้างสติที่มีอยู่ให้มีความแข็งแรง ให้มีความรู้รอบเท่าทันต่อเหตุการณ์ การใช้งานของสติ คนเรามีสติอันเดียว ให้นึกว่าอย่างนั้น ทีนี้เราเอาสติอันเดียวนั้นไปประกอบกรรมปฏิบัติทั้งสองอย่างไร

สติตัวเดียวนี่แล เมื่อเราทำสมณะซึ่งก็คือการทำสมาธิ ก็เอาสติตัวนี้ไปประกอบกันกับการทำสมาธิ เรียกว่าทำสมณะ เมื่อเราไปเจริญวิปัสสนา ก็ต้องเอาสติตัวนี้ไปประกอบในการเจริญวิปัสสนา พุดง่าย ๆ ว่า สติมันอยู่ที่ไหน ตัวสติอยู่ที่ความตั้งใจ ถ้าเรามีความตั้งใจอยู่ในสิ่งใด นั่นคือคนมีสติอยู่ จะเขียนหนังสือก็เขียนด้วยความตั้งใจ จะทำงานอะไรก็ตั้งใจทำ คือสติตัวนี้มันมีอยู่กับทุกคน ไม่ว่าจะคนนั้นจะเป็นชาวพุทธ ชาวต่างชาติต่างศาสนา คนเรามีการสร้างโลกสร้างสงสารทุกวันนี้ ก็มีสติด้วยกันทั้งนั้น เขาจะมีความตั้งใจอย่างมั่นคงในสติว่า เขาจะสร้างอาวุธนิวเคลียร์ต่างๆ ขึ้นในโลก เพื่อประหัตประหารกันทุกวัน ก็สติทั้งนั้น

สติตัวเดียวนี่ ถ้าหากว่าเราจะเอาไปประกอบทางชั่วก็ได้ ทางดีก็ได้ ตัวอย่างเช่น บุคคลที่เป็นอันธพาลหรือพวกโจรผู้ร้ายต่างๆ เขามีสติไหม มี แต่สติของเขาคนนั้นเอาไปประกอบในทางที่ชั่ว เขาไปปล้นคน เขารู้ว่าเขาไปปล้นคนไหม เขารู้เขาไปลักขโมยสิ่งของของใคร เขารู้มีสติไหม มี ไม่ใช่คนบ้าใบ้อะไร เขามีสติทำได้ เป็นการประกอบกรรมชั่วของเขา

สติอย่างเดียวเมื่อสร้างขึ้นมาแล้ว เราต้องเลือกเฟ้นส่วน

ประกอบการทำงานอีกครั้งหนึ่ง เรียกว่าเป็นผู้เลือกเฟ้น ถ้าในทางธรรมเรียกว่า *ธัมมวิจยะ* รู้จักวิธีการเลือกเฟ้นในสติที่เราจะต้องประกอบในการทำงานในหน้าที่ สติตัวนี้จึงจะได้ผล จึงจะมีประโยชน์สูงสุด ถ้าเราทำอะไรไม่มีสติ มีบางครั้งบางเวลาที่เราทำอยู่ในทุกวันนี้ บางทีพูดไปบ้าง บางทีทำไปบ้าง การผลอสตินิดหน่อยนั้น เรียกว่าสติเราอ่อนตัวไปหรือผลออกไป เพราะว่าสติเรามีตัวเดียว

การภาวนาปฏิบัติที่เราทำกันอยู่ทุกวันนี้ ครูบาอาจารย์จึงว่าให้มีสติ คือบอกว่ให้มีความตั้งใจมั่น ความตั้งใจอยู่ที่ไหน สติก็อยู่ที่นั่น งานทุกอย่างทุกประเภท ถ้ามีสติเป็นที่ตั้งคือความตั้งใจแล้ว จะทำงานอะไรย่อมสำเร็จได้ง่าย หรือตรงไปตรงมา นี่เป็นส่วนของสติ เมื่อสร้างสติขึ้นมาแล้ว จะเอาสติไปทำอะไร

ก็เหมือนกับเราทำอาหาร ทำอาหารขึ้นมาแล้ว แต่เราก็ไม่เอาอาหารมาทำให้เป็นประโยชน์กับร่างกาย มันก็เน่าไปเสีย อย่างนี้เป็นต้น หรือเหมือนกับมิดที่เราล้างอย่างดีแล้ว แต่ไม่ได้เอามิดไปใช้งานใดๆ มิดที่ล้างมาดีๆ ก็ไม่มีประโยชน์ นานๆ เข้าก็เกิดสนิมเกาะกินให้คมมิดสึกหรือไป แล้วก็ลับใหม่ อย่างนี้เอง การลับอย่างนี้ไม่มีประโยชน์เท่าที่ควร ลับแล้วก็ต้องมาใช้ประกอบกับปัญญา จึงมีประโยชน์กับตัวเอง

ไม่ชำนาญในการชก

เราทุกคนที่มาในที่นี้ล้วนแล้วแต่เป็นผู้มีสติด้วยกันทั้งนั้น แต่สติของเรามันอาจจะเข้าไปหน่อย ที่นี้การภาวนาปฏิบัติ ทุกวันนี้ทำเพื่ออะไร ก็เพื่อให้มีสติระลึกได้ทัน **สติ แปลว่าระลึกได้ สัมปชัญญะ แปลว่าความรู้ตัว** การระลึกได้ในที่นี้ ไม่ใช่ที่จะระลึกได้เพียงคำบริกรรมอย่างเดียว คำบริกรรมเป็นส่วนหนึ่งที่ต้องระลึกเอาไว้เพื่อเสริมสร้างสติให้มีกำลัง ให้มีการต่อเนื่องกัน ไม่ให้ขาดวรรคขาดตอน นี่ส่วนหนึ่งเรียกว่าการทำสมาธิ

ที่นี้อีกวิธีหนึ่ง สติตัวเดียวนี้ เราจะไประลึกไว้ให้ทันต่อเหตุการณ์ คืออะไร คือความคิดไปในทางลงสู่ที่ต่ำ คิดไปนั้น คิดนี้ในทางที่ไม่ดีไม่งาม เพราะอะไร เพราะเราห้ามไม่ได้ ทำไมห้ามไม่ได้ เพราะเราไม่ชำนาญในวิธีการนั้นๆ เหมือนกับการชกมวย ถ้าบุคคลไม่มีความชำนาญในการชกการต่อຍมาก่อน จะขึ้นเวทีไปก็เป็นหมูให้เขาถลุง เพราะไม่ชำนาญในการชก ถึงจะตีศอกก็ตีไม่ถนัด เพราะกำลังการตีศอกไม่ชำนาญ ถึงจะตี

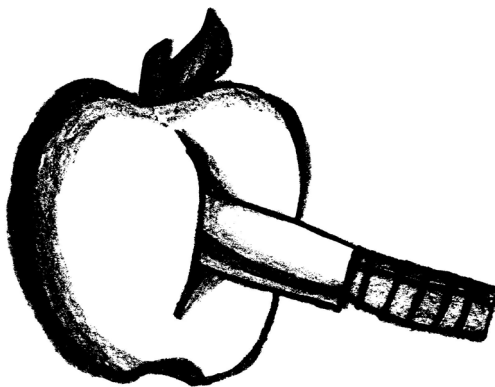
เขาก็ดีไม่ถนัด เพราะกำลังในการตีเขาไม่ชำนาญ ถึงจะตีหมัด ก็ตีได้หรอก แต่ไม่หนัก เพราะอะไร เพราะไม่ชำนาญในการตีหมัด

นี่ฉันใด สติเรามีอยู่ เต็มนี้มันไม่ชำนาญ ไม่มีน้ำหนัก ไม่มีกำลัง เรียกว่ากำลังสติของเราไม่พอ ความชำนาญไม่พอ ส่งผลให้ความไม่รอบคอบในตัวเองเกิดขึ้น เรื่องสตินี้ ระลึกได้ มันต้องระลึกได้ในหลายๆ ด้าน เรื่องการพิจารณา เรื่องคำบริกรรม เรื่องเกิดดับก็ตาม อันนี้ก็เป็นระลึกในส่วนของสมณะ ส่วนเรื่องของปัญญา พิจารณาให้รอบคอบในสังขธรรมทั้งหลาย

เราระลึกเตรียมๆ เอาไว้ หรือระลึกเท่าทันต่อเหตุการณ์ ว่า วันหนึ่งๆ ใจของเราถูกกิเลสพลัดพรากไปกี่ครั้งก็หน มันจูงไปที่ไหนบ้าง มันให้จิตใจไปผูกพันที่ไหนบ้าง เราก็ตามไม่ทัน เพราะสติเราไม่มีความชำนาญในวิธีการนี้ เมื่อกิเลสชักจูงจิตไปก็ลืมตัวไปเสีย กว่าจจะรู้สึกตัวตื่นตัวขึ้นมา ก็ไปแล้ว เหนื่อยเสียแล้ว ไปรอบโลกรอบจักรวาลไปเสียแล้ว ทำไม่จึงไม่ขวางกั้นไว้เสียแต่ที่แรกละ เพราะไม่ชำนาญในวิธีขัดขวาง ไม่มีความชำนาญในการตั้งรับ ที่จะให้กิเลสตัณหา นั้นถอยตัวออกไป

อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญต่อการภาวนา คือต้องเป็นผู้ที่มีความรู้รอบด้วยปัญญา เหมือนกับมิดที่มันคม เราลับไว้ดีแล้ว ถ้าเรามีกำลังที่จะเอามิดที่มันคมนี้ไปฟันต้นไม้ ยิ่งฟันแรงเท่าไร ยิ่งเข้าลึกเท่านั้น หรือจะเอากำลังที่เรามีอยู่ทั้งหมดไปทำอะไรต่างๆ เอามิดเราหรือสิ่งที่เราทำมาแล้วนี้ ยิ่งทำอะไรยิ่งมีผลมาก ยิ่งทำเร็วงานก็สำเร็จได้เร็ว นี่สติเราเป็นอย่างนั้น

การภาวนาปฏิบัติ ครูบาอาจารย์บอกว่าให้มีสติๆ คือความตั้งใจ ดังที่เราได้ยินได้ฟังมาหลายครั้งหลายหนมาแล้ว ส่วนเรื่องกิเลสตัณหา ถ้าเราไม่มีสติปัญญาที่เฉียบแหลมจริงๆ รู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของจิตจริงๆ แล้ว เราจะรู้ไม่เท่าทัน ดังที่เราเสียเปรียบตัวกิเลสตัณหามาตั้งแต่กัปนั้นจนถึงกัปนี้ เพราะอะไร ก็เพราะสติเราไม่ดี ตามกิเลสไม่ทัน กิเลสชักจูงจิตใจมาเกิด มาแค้น มาเจ็บ มาตาย ตั้งแต่กัปนั้นจนถึงกัปนี้ มันก็เท่านี้เอง ถ้าสติเรายังเหินห่าง ไม่มีความชำนาญในการป้องกันกิเลสอย่างในขณะนี้ กิเลสมันก็จะได้จูงจิตใจเราไปเกิดในชาติหน้าภพหน้าต่อไป หาทางสิ้นสุดไม่ได้เลย

จับมีดทำงาน

ฉะนั้น เรื่องสติเป็นอุบายที่ให้ผู้เท่าทันกิเลสเอาไว้ เมื่อรู้เท่าทันแล้วเราก็ต้องรู้วิธีป้องกันด้วย คือสติปัญญา เอาสิ่งเหล่านั้นมาพิจารณา มาวิเคราะห์ มาวิจัย ทั้งสติด้วย ทั้งปัญญาด้วยไปพร้อมๆ กัน มันจึงจะได้ผล จึงจะได้ประโยชน์ เกิดขึ้นกับตัวเอง เพียงจะปล่อยสติอย่างเดียวมันเป็นไปได้

เหมือนกับว่ามีมิดเรลับดีแล้ว วางไว้เฉยๆ จะเห็นมิดทำงานเองอย่างไรได้ มันก็เท่านั้นเอง จะทิ้งไว้เป็นวันเป็นเดือน เป็นปี ก็ทิ้งเปล่าๆ นั่นแหละ ทำงานอะไรไม่ได้ นอกจากคนเราจะจับมิดมาทำงานเสียเองจึงจะได้ประโยชน์ อันนี้ฉันใด สติเมื่อเราสร้างขึ้นมาแล้ว ถ้าเราไม่เอาไปประกอบกับการทำงานเรื่องปัญญาแล้ว มีสติไปก็เท่านั้นเอง สติเพียงอย่างเดียวมันละกิเลสไม่ได้ อย่างมากก็มีสติระลึกได้ ระลึกถึงกิเลสเฉยๆ

ตัวอย่างว่าเราทำการงานที่นั่นที่นี้ ระลึกการงานได้อยู่ แต่เราไม่ได้ทำงานอะไรเลย งานนั้นจะสำเร็จไหม ไม่สำเร็จ

มันต้องทำงาน ตัวอย่างที่ว่าระลึกถึงบุญคุณคนนั้น แต่ถ้าเราไม่ตอบแทนบุญคุณคนนั้นก็สำเร็จเท่าที่ควร ระลึกถึงมันอีกเรื่องหนึ่ง การตอบแทนบุญคุณอีกเรื่องหนึ่ง เรียกว่ากตัญญูกตเวทิตา นี่ก็เหมือนกัน เรื่องสตินี้ก็เหมือนกัน รู้จักแล้วก็อาศัยการทำงานอีกครั้งหนึ่ง

ขอให้เราเป็นนักภavanaปฏิบัติที่พยายามใช้ปัญญาให้เป็นประโยชน์ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ ให้มีสติประกอบเสมอๆ ว่า กิเลสตัณhamันทำกับเรามาแล้วในอดีตที่ผ่านมา แต่เดือนก่อนๆ มากี่เหมือนกัน มันทำให้เรามีความลุ่มหลง มีความยินดี มีความผูกพันกับของสิ่งไหนบ้าง เราก็ต้องเอาสิ่งที่ผ่านมาๆ มา อดีตที่ผ่านมาั้นแหละ มาพิจารณากันว่าปัจจุบันนี้เรายังคิดไปในเรื่องต่างๆ หรือเรื่องในอนาคตอยู่อีกหรือไม่ ซึ่งจะทำให้ใจเรามีความผูกพันกับของสิ่งนั้นอีก เราต้องเตรียมตัวเอาไว้ให้พร้อม เหมือนกับหมุนรอบตัว

จึงว่าปัญญาคือความรู้รอบ ปัญญาคือความรอบรู้ในเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในใจตัวเอง จึงว่าเป็นผู้เพียบพร้อมด้วยสติปัญญา ไม่ใช่สร้างสติขึ้นมาแล้วก็เก็บไว้เฉยๆ ไม่มีงานอะไรทำเลย ไม่ได้ผลอะไร

นี่เรียกว่าการให้อุบายเรื่องของสติ สติตัวนี้มันมีในทางโลก มีในทางธรรม ถึงเราจะทำงานทางโลกก็สติตัวนี้ ถ้าคนเกิดมาแล้วไม่มีสติในตัวเอง คนนั้นจะรู้จักคนใหม่ ผิดถูกดีชั่ว กลางค้ำกลางคื่น ยืนนอน รู้จักใหม่ ไม่รู้จักเรื่องอะไรเลย เรียกว่าคนสติไม่มี

ขนาดที่ว่าคนเป็นบ้าใบ้ต่างๆ ที่เราเห็นกันในที่โรงพยาบาล เรียกว่าโรคจิต นั่นคือว่าสติมันไม่ต่อเนื่องกัน มันเสื่อมไป เรียกว่าสติไม่สมบูรณ์ สติพินเพื่อน สตินั้นมีอยู่ แต่มันพินเพื่อนไปไม่สมบูรณ์ ขนาดการแสดงออกของคนที่มีสติพินเพื่อน ย่อมเป็นไปต่างๆ นานา ที่เราเรียกว่าคนเป็นบ้านั่นเอง

กำลังอันยิ่งใหญ่

เราทุกคนที่อยู่ในที่นี่ เป็นผู้ที่มีสติอันสมบูรณ์อยู่แล้ว แต่กำลังเรายังไม่พอ เราต้องฝึกให้มีกำลัง ให้สติมีเพิ่มพูนมากขึ้นเท่าที่จะมากได้ เพื่อเอาไปใช้กับปัญญา ใช้กับทำสมณะต่อไป สติตัวนี้มันมีอยู่กับทุกคน เราไม่ต้องไปสร้างอะไรให้มากนัก พยายามสร้างปัญญาให้แข็งแรงขึ้น จะคิดอะไรทำอะไรต้องให้รู้เท่าทัน

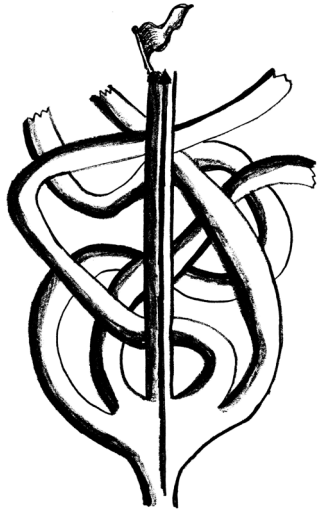
เราจะเดินจงกรมเพียงอย่างเดียว และเพียงแต่อาศัย นึกคำบริกรรม ตามก้าวขาตัวเองที่ก้าวไป จะว่า พุทโธ ก็ดี ยุบหนอ พองหนอ ก็ดี มันก็เท่านั้น คำเหล่านี้จะใช้ละกิเลสไม่ได้ สู้กับกิเลสไม่ไหว ต้องเตรียมตัวให้พร้อมโดยใช้วิธีใหม่ คือ ใช้สติปัญญาควบคุมไปด้วย จึงจะได้ชื่อว่ามี ความแข็งแรงในการปฏิบัติธรรม ด้วยความเพียรทั้งหมดนี้มันจะเป็นกำลังอันยิ่งใหญ่ จะเกิดศรัทธาเรียกว่าศรัทธาพลัง ความเชื่อมั่นในเหตุผลต่างๆ ก็เกิดขึ้น เพราะเราเห็นเหตุการณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติแล้ว

ตัวอย่างว่าเรามาวัดป่าบ้านค้อ อย่างนี้เป็นต้น เราได้ยิน ได้ฟังธรรมหลายๆ อย่าง ศรัทธาที่เรามีอยู่นั้นก็เพิ่มพูนขึ้น ก่อนที่จะมาก็มีศรัทธาอยู่แล้ว แต่ศรัทธามันยังมีกำลังน้อย แต่เมื่อกหากเรามาฟังธรรมะครูบาอาจารย์บรรยายให้ฟังด้วยเหตุด้วยผลในเรื่องต่างๆ เราก็มีสติปัญญาหยั่งรู้ พิจารณาตามๆ ว่า สมเหตุสมผล เมื่อเป็นอย่างนี้แล้ว ความเชื่อมั่นในการปฏิบัติ ความเชื่อมั่นในการดำเนินในวิธีต่างๆ เติบงจกรม นั่งภาวนามันก็มีศรัทธาแก่กล้าขึ้น กำลังความเพียรก็แก่กล้าขึ้นเหมือนกัน นี่คือว่าศรัทธาเราก็มี แต่กำลังมันน้อย แต่เมื่อฟัง ศรัทธามันแก่กล้าขึ้น

อีกตัวอย่างหนึ่ง เรามาครั้งแรกศรัทธามันน้อย ต่อมาภายหลังเรามีศรัทธาเพิ่มขึ้น อยากจะเดินจงกรมและนั่งสมาธิภาวนาปฏิบัติที่บ้าน เป็นเรื่องส่วนตัว อยากจะทำได้มากกว่านี้ เพราะศรัทธามันเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ หรือแม้ว่าทางวัดป่าบ้านค้อมีการจัดอบรมขึ้นอีกในวันข้างหน้า ด้วยศรัทธาที่เรามีอยู่นี้มันก็ทำให้เรามีความตั้งใจ และเชื่อมั่นว่าเราต้องมาได้ นี่ก็เพราะศรัทธามันแข็ง มันเชื่อ เชื่อในการภาวนาปฏิบัติ เชื่อในการฟังธรรมมันได้ผล

ผลที่ได้นี้จะทำให้ความลึกลับต่าง ๆ ที่เราเคยคิด เคยตรึกตรองมาแล้วว่า ผิดถูกอย่างไรนั้น เราก็จะตัดปัญหาไปได้ การกระทำที่แล้ว ๆ มา เราอาจภาวนาไม่ถูกหลักถูกเกณฑ์ มันจึงทำให้เราล่าช้า หรือทำสมาธิไปแล้ว มันก็วนเหมือนเราอยู่ในอ่าง ขึ้นฝั่งไม่ได้ ไปไหนไม่ได้ แต่วันนี้เราได้รู้วิธีหาทางออกได้แล้ว รู้วิธีการภาวนาแล้ว เราจึงหายความสงสัยในวิธีเดิมว่า วิธีเดิมเป็นอย่างนี้ วิธีใหม่เป็นอย่างนี้ เราก็จะเข้าใจ

นี่คือหายความลึกลับ คือหายสงสัยในการปฏิบัติ ของตัวเองว่าถูกแล้วตรงแล้ว เรียกว่า *สุปฏิปันโน* เป็นผู้มีความเห็นที่ตรง มีความเห็นที่ดี *อุชุปฏิปันโน* เป็นผู้มีความเห็นที่ตรง ตรงต่อทางมรรคผลนิพพาน นี่มันเกิดขึ้นอย่างนี้ *ญาณปฏิปันโน* เราปฏิบัติเพื่อจะรู้แจ้งเห็นจริงในธรรมในวันข้างหน้า อีกวันใดวันหนึ่งก็ต้องรู้ *สามีจิปฏิปันโน* เราจะปฏิบัติเพื่อความชอบธรรมตามหลักความเป็นจริง ปฏิบัติธรรมให้สมควรแก่ธรรมที่เราศึกษามาแล้ว นี่คือสามีจิปฏิปันโน ทำไมถึงเป็นอย่างนั้น เพราะเราเชื่อมั่นในเส้นทางที่จะต้องไป นี่คือว่าศรัทธามั่นเป็นอย่างนี้

ทางสายเดี่ยว

 ตีตัวเดียวนี้ มันจะนำทางให้เป็นสมณะก็ได้ นำทางในการเจริญปัญญาก็ได้ จึงขอให้เรามีความตั้งมั่น มีความมั่นคง เอาไว้ ถึงว่าเรามาในวันนี้ การภาวนาปฏิบัติเราจะไม่ได้ทำเต็มที่ก็ตาม แต่เราก็ถือได้ว่าได้มาศึกษาในอุบายแนวทางภาวนาปฏิบัติ ถึงเราจะทำไปได้ไม่เต็มที่ แต่วันหน้าโอกาสหน้าเราจะทำให้มากกว่านี้ ที่บ้านของเรา หรืออยู่ที่ไหนก็ได้ เมื่อมีเวลว่าง เราต้องทำเต็มที่

ถือว่าเรามาศึกษาหาแนวทาง หาความรู้เพื่อจะเดินทาง เหมือนกับเข็มทิศว่ามันจะหันไปทางทิศไหน แต่บัดนี้เราตั้งเข็มทิศของเราตรงไว้แล้ว เมื่อเข็มทิศเราชี้ตรงไปแล้วอย่างนี้ เราก็ต้องเดินตามเข็มทิศของเรา ใครจะว่าผิด ผิดไป เราไม่เกียวก เดินลูกเดียว

เรื่องอย่างนี้มันเป็นเรื่องที่เราต้องศึกษาให้เข้าใจ เพราะการภาวนาปฏิบัติในมรรคในผลนั้น ถ้าหากว่าไม่ปฏิบัติให้ตรงกับมรรคกับผลจริงๆ แล้ว มันไปไม่ได้ ไม่ถูก เพราะมรรคผล

นิพพานเป็นเรื่องทางจุดเดียว เป็นทางสายเดียวเสียด้วย ถ้าภาวนาปฏิบัติไม่ถูกต้องกับหลักที่เป็นไปในมรรคในผล จะมีการภาวนาอย่างอุกฤษฏ์ อย่างจริงจัง เสียสละทุกสิ่งทุกอย่างก็ตาม ก็ยังไม่ได้ผลอยู่นั่นเอง เพราะสิ่งที่ทำไปมันทำไม่ถูก

ดังพวกฤาษีเขาทำกันในประเทศอินเดีย ยุคปัจจุบันนี้ ก็ยังมีอยู่ บางคนก็นอนอย่างตัวเองใส่ฟืนใส่ไฟก็ยังมี ในครั้งพุทธกาลก็มี ในยุคนี้ก็ยังมี ประเทศอินเดีย บางคนยังทำกันทุกวันนี้ เปลื่อยกายก็มี สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ของพวกเราจะต้องคิดต้องนำมาพิจารณา

ทีนี้ถ้าจะพูดได้ว่า ถ้าบุคคลทำความเพียรแก่กล้าอย่างนั้น จะมีผลเป็นไปได้ไหมว่าเป็นนิสสัยปัจจัยในอนาคต เป็นปัจจัยเป็นนิสสัยไปด้วย แต่จะให้บุคคลนั้นบรรลุมรรคผลในชาตินี้เป็นไปไม่ได้ แต่เพียงเป็นนิสสัย อันนิสสัยตัวนี้ เมื่อหากว่าไปเกิดในชาติหน้าภพหน้า เขาทำอย่างจนเป็นนิสสัยไปแล้ว จะเป็นสิ่งที่ขัดกับมรรคผลนิพพานของพระพุทธเจ้าใหม่ ไม่ขัด แต่เมื่อเขาลืมวิธีเดิมเขาแล้ว แต่นิสสัยของเขามีอยู่ เมื่อเขาไปฟังพระพุทธเจ้า มีเหตุมีผลเกิดขึ้นกับใจของเขาเอง จนมีปัญญาฉลาดรอบรู้ในภายหลัง นิสสัยเขาเคยทำตบะต่างๆ ถึงจะผิดมาก็ตาม กลาย

เป็นลูกได้ เลยกลายเป็นนิสัยไป

บางคนในครั้งพุทธกาล ในสมัยก่อนๆ เขาเป็นพราหมณ์ เป็นหมอดูฤกษ์ยามต่างๆ แต่เมื่อเขาเป็นพระอริยเจ้าแล้ว นิสัยอย่างนี้ยังติดตามเขา เป็นผลประกอบอยู่ส่วนหนึ่งเท่านั้นเอง แต่จะให้เอาไปพระนิพพานด้วยไม่ได้ เป็นเพียงโลกียะเฉยๆ นี้เรียกว่านิสัยเป็นปัจจัยที่ต่อเนื่อง

ทีนี้เราไม่เป็นอย่างนั้น คือนิสัยอย่างอื่นเราไม่สร้างขึ้น เราพยายามสร้างนิสัยให้ตรงไปตรงมากับมรรคกับผล ตรงไปเลย ไม่ต้องคอยโน้น ไม่ต้องคอยนี้ เรื่องการทำสมาธิก็ทำตามแบบฉบับให้มันถูกต้อง เพื่อให้เป็นสัมมาสมาธิ ส่วนเรื่องการใช้ปัญญาการครุ่นคิด ก็ให้เป็นตามแบบปัญญาสัมมาทิฐิ

พ้นจากบ่วงมาร

ท

เรานึกคำบริกรรมอยู่เดี๋ยวนี้ว่า พุทโธๆ คำว่า พุทโธๆ คำเดียวต้องตีความหมายว่าพุทโธแปลว่าอะไร พุทโธ แปลว่าผู้รู้ พุทโธ แปลว่าผู้ตื่น พุทโธ แปลว่าผู้เบิกบาน ถ้าเราระลึกว่าพุทโธเพียงอย่างเดียวก็จะยังละกิเลสไม่ได้ เพียงระลึกถึงผู้รู้เฉยๆ แต่ผู้รู้ยังไม่เกิดขึ้นกับเรา พุทโธแปลว่าผู้รู้ก็จริง แต่ยังไม่เกิดขึ้นกับเรา ก็ยังไม่มื่ออะไรดีขึ้นในช่วงนั้น เพียงนึกเฉยๆ

ทีนี้ การว่า พุทโธคือผู้รู้นั้น รู้อะไร รู้ตามสภาพความเป็นจริงของสังขาร ความจริงมีอะไรบ้าง มีอนิจจัง ความไม่เที่ยง ต้องมาใช้ปัญญาพิจารณา พุทโธตัวจริงที่จะเกิดขึ้น เกิดขึ้นด้วยปัญญา เรามีปัญญาพิจารณาให้รู้รอบสิ่งต่างๆ มากเท่าไรนั้นแหละ ความรู้จริงเห็นจริงย่อมเกิดขึ้นมากเท่านั้น จึงเป็นว่า *ญาณทัสสนะ* ทั้งรู้และกั้ทั้งเห็น เมื่อเราทั้งรู้และทั้งเห็นแล้วเมื่อไหร่ พร้อมกันแล้วนั้นแหละ การตื่นตนตื่นตัว คือพุทโธ ซึ่งแปลว่าตื่น มันจะตื่นตัวขึ้นมา

เหมือนกับว่าแต่ก่อน เราเคยมีความสุขความสบายในความเป็นอยู่ของเราทุกสิ่งทุกอย่าง หรือเหมือนกับว่าเราไปนอนอยู่กลางดงกลางป่า หรืออาบน้ำอยู่ก็เหมือนกัน น้ำเหล่านี้มีความสะอาด มีความสบาย มีความสุขในการอาบน้ำ แต่เมื่อหากว่าเรามองเห็นภัยต่างๆ ลอยเข้ามา มีจระเข้ลอยเข้ามาหาตัวเรา มันตื่นตัวเสียแล้วว่า เออ นี่จระเข้ มันตื่นตัวจะขึ้นฝั่ง มันตื่นว่าที่นี่เป็นที่ๆ มีภัยอันตรายรอบตัว มันจะหาวิธีเอาตัวรอด

นี่เรียกว่าตื่นตัวไปแล้ว แต่ก่อนเราเคยคิดอย่างนี้ เคยทำอย่างนี้ เมื่อเรามาศึกษาแล้วว่ามันผิด เราก็ตื่นตัวว่าต่อไปเราจะไม่ทำผิดแบบนี้อีก เราตื่นตัวไปแล้ว คนตื่นตัวเป็นอย่างนั้น คือสิ่งใดที่มันผิด คนนั้นจะไม่ทำอีก และจะหาทางทำในสิ่งที่ถูกต้องต่อไป เพราะตื่นตัวเสียแล้วว่าตัวเองทำผิด คือรู้ตัวว่าตัวเองทำผิด มันก็ต้องตื่นตัวมาอย่างนี้

ถ้าเราปรับเปลี่ยนตัวเองได้อย่างนี้ นั่นคือพุทธโธ ซึ่งก็คือความเบิกบาน คือกรรมต่างๆ ที่เราผ่านไปแล้ว เราเดินเส้นทางตรงไปแล้ว มันเบิกบานใจ ถือว่าเราไม่มีเวรไม่มีภัยในของสิ่งนั้น เราได้พ้นจากบ่วงของมารไปแล้วอย่างนี้ ก็เบิกบานใจ

ถ้าเราอยู่ในขอบเขตบ่วงของมารอยู่อย่างนี้ ความทุกข์ใจก็มีอยู่
อย่างนี้ ดังนั้น ความเบิกบานใจ คือคนกำลังจะพ้นจากบ่วงของ
มาร เป็นผู้ไม่มีเวรไม่มีภัย ไม่มี ความทุกข์ในใจ ทำไมไม่มี
ความทุกข์ในใจ เพราะสิ่งต่างๆ นั้นเรawangได้แล้ว

ถึงมันจะทุกข์จากขั้นธรรมตา สิ่งที่ไม่ได้ก็มี คือทุกข์
สภาวะ ทุกข์ในขั้น **ทุกข์ในขั้นนี้เป็น สภาวะทุกข์ ทุกข์ประจำ
ขั้นอันนี้ละไม่ได้** ทุกข์ประจำตัว เมื่อเราเกิดขึ้นมาแล้ว จำเป็น
ต้องอยู่กันไป ทนกันไปอย่างนี้ ถึงว่าทุกข์เป็นของที่ทนอยู่ได้
ยาก เพราะทุกข์ประจำในขั้นเป็น **นิพัตถทุกข์ เป็น วิปากทุกข์**
เราก็ต้องรับตัวนี้

ส่วนความทุกข์อย่างอื่นที่จะเกิดกับเรา เราตัดได้ เช่น
ว่าคนนั้นจะด่าเรา จะว่าเราต่างๆ นานา เราปล่อยได้วางได้
เพราะเรารู้จักวิธีการป้องกันตัวเอง วิธีละตัวเองได้แล้ว มันวาง
ได้ มันก็เบิกบานใจ แต่ถ้าเราไปถือ เขาว่าให้เรา เขาทำต่อเรา
ถ้ายังมีเราอยู่ตราบไต ไม่ว่าใครจะทำอะไร มันจะมีผลต่อเรา
มันถูกจุดกับภัยต่างๆ ได้ง่าย ถ้าเราไม่มี ต่อให้เขาว่าเขาด่า มัน
ก็จะไม่ถูกเรา เพราะมันไม่มีเราที่จะเข้าไปรับเอาเรื่องนั้นๆ

ถือว่าทุกสิ่งทุกอย่างที่เรา มีอยู่นี้เป็นเราแต่เพียงสมมติ

เท่านั้น ให้เราเข้าใจอย่างนี้ เขาจะตำเราก็ต่ำไป เราก็ต้องตั้งใจ
 เสียว่า สิ่งที่เขาตำเราเป็นคำตำของเขา เป็นคำพูดของเขา เรา
 ก็อยู่ธรรมดาๆ ไป ถ้าว่เรามีความถูกต้องแล้วอย่างนี้ นี่
 คือคนมีสติอยู่ในตัว จะอยู่ที่ไหนก็อยู่ได้แบบสบายๆ คือมี
 ความเบิกบานใจ มีความร่าเริงใจอยู่เสมอๆ นั่นเอง

อดกลั้นกันไป

โห้ความคิด ให้ความเข้าใจ เพื่อให้พวกเราทั้งหลาย ได้ปฏิบัติในส่วนตัวในบ้านของเรา เพราะขณะนี้เราทุกคนอยู่ในสังคม อยู่ด้วยกันเป็นกลุ่ม สังคมอย่างนี้จะให้มีความคิดความเห็นเสมอกันทั้งหมดไม่ได้ จำเป็นมันก็ต้องมีความคิดเห็นต่าง ๆ นานากันไป เพราะคนพาลกับบัณฑิตอยู่ในโลกอันนี้มันสับสนปนเปกันอยู่ จำเป็นเราก็ต้องอยู่กับคนประเภทนี้ต่อไป ภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับคนทุกๆ ไปอย่างนี้ เมื่อเป็นลักษณะอย่างนี้แล้ว เราก็ต้องหาวิธีป้องกันตัวเอาไว้ว่า ถึงคนพาลจะมีอยู่รอบตัวเรา เราก็อย่าเป็นพาลไปกับเขา ต้องพยายามทำตนทำตัวอยู่เสมอๆ ว่า ในโลกอันนี้มันเป็นสภาพของโลก หรือว่าเป็นศูนย์รวมของมวลสัตว์ทั้งหลายที่รวมกันอยู่ เมื่ออยู่รวมกันอย่างนี้ มันก็ต้องเป็นไปในลักษณะไม่สม่ำเสมอ เพราะความคิดของแต่ละคนมันต่างกัน ความอยากของคนมันคนละอย่างกัน

เราก็ต้องเตรียมตนเตรียมตัว รักษาเอาไว้อย่างนี้ คือว่า สิ่งใดที่ไม่ถูกต้อง เราก็ต้องพยายามระวังรักษาตัวเอง อย่าไป

ทำสิ่งที่มันไม่ถูกต้องกับเขา สิ่งเหล่านี้มันมีมาทุกๆ ไป มันห้ามกันไม่ได้ เพราะคนเราเกิดมา การสร้างสมหรือการสร้างนิสัยแต่ละคนๆ มาไม่เหมือนกัน ไม่เท่าเทียมกัน แม้แต่ว่าผิวเมื่อยที่สมมติว่าเป็นผิวเมื่อยกันแล้วนี้ ความคิดความเห็นภายในก็ย่อมไม่ตรงกันทั้งหมด มันมีความแตกต่างกันอยู่บ้าง

แต่ถึงอย่างไรก็ตาม ก็ต้องอดกลั่นกันไป เพราะว่าสิ่งเหล่านี้ในคำสมมติว่าเป็นผิวเราแล้ว เป็นเมื่อยเราแล้ว เราต้องอดกลั่นกันไป ดีกว่าจะไปต่อว่าต่อขานกัน หรือถือว่าเดี๋ยวนี้เรากำลังเสริมสร้างบารมีอยู่อย่างหนึ่ง คือขันติบารมี ความอดกลั่น ความอดทน ถึงว่าคนนั้นจะว่าให้เราอย่างไร ก็อดทน ถึงว่าเราจะมีโกรธเกิดขึ้นกับใจตัวเองก็เถอะ โกรธนะโกรธมา แต่เราไม่แสดงออกทางกิริยากายและวาจา ไม่โต้ตอบเขา ถึงจะว่าอย่างไรก็ไม่โต้ตอบ อันนี้ยังดี อดทนไปบ่อยๆ สิ่งเหล่านั้นก็จะทุเลาเบาบางไป แล้วใจเราก็จะมีความเบิกบานต่อไป เพราะเรามีความอดทนในตัวเองได้ นี่คือการสร้างนิสัย

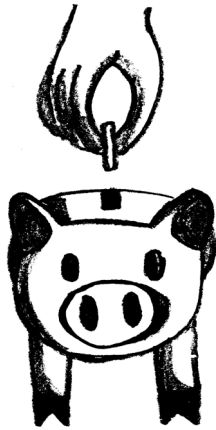
ส่วนการสร้างนิสัยในอนาคตล่ะ จะสร้างอย่างไรบ้าง ก็สร้างนิสัยที่ว่าเป็นผู้มีความเพียบพร้อมด้วยความอ่อนโยน

ความอ่อนน้อม ไม่เย่อหยิ่งจองหอง มีขันติอดทน สิ่งเหล่านี้เราอดทนได้ ถ้าสมมติว่าในชาตินี้เป็นนิสัยคนขี้โกรธ ใครพูดอะไรมากก็โกรธ สิ่งไม่ควรโกรธก็โกรธ สิ่งเหล่านี้ก็รู้แก่ใจตัวเองว่าเราโกรธง่าย หงุดหงิดง่าย ถ้าเป็นอย่างนี้ เราจะปรับนิสัยตัวเองว่า จะสร้างนิสัยตัวเองให้เป็นคนไม่โกรธได้ไหม ได้ สร้างได้ เราก็ต้องอดทน อดทนเต็มที่ ถึงคนนั้นจะว่าให้เราจริง ถ้าไม่เหมาะสมต่างๆ ก็อดทน

ตัวอย่างว่า ผู้เป็นพ่อว่าให้เราซึ่งเป็นเมียเสียๆ หายๆ เราก็ต้องอดทนเอาไว้ ถือว่าคำว่าของเขานั้นเป็นคำว่าที่เสริมสร้างบารมีให้เราให้มีความแข็งแกร่งขึ้น ถ้าเขาไม่ว่าให้เราอย่างนี้ เราก็ไม่ได้อดทน มีประโยชน์อีกแหละ ถ้าเรามีปัญญาที่ดีแล้วที่เขาตำหนิว่าเรานะ แสดงว่าเขาให้บารมีกับเรา เป็นผู้เสริมสร้างบารมีให้แก่เรา เขาสร้างความอดทนให้แก่เรา ถ้าเขาไม่ว่าให้เราอย่างนั้น เราไม่ได้อดทนอะไรเลย ความสังเกตเราก็ไม่มี นี่เป็นอุบายอย่างหนึ่ง เราต้องคิดอย่างนี้

ฉะนั้น บุคคลที่ตำหนิอยู่บ่อยๆ ส่อเสียดกันบ่อยๆ นั้นแหละ คือบุคคลผู้ที่เสริมสร้างบารมีให้คนอื่นเขา สิ่งที่เขาพูดมาไปสร้างบารมีให้คนอื่นเต็มเปี่ยมขึ้นง่ายๆ ระวังให้ดี ไม่ใช่ว่า

ตัวเองดีกว่าคนอื่นนะ คิดว่าตัวเองได้เปรียบคนนั้นมันไม่ใช่ ตัวเองเสียเปรียบทั้งขึ้นทั้งล่อง เพราะอะไร เพราะตัวเองไปเสริมสร้างบารมีให้คนอื่นเขา ต่ำคนอื่น คิดว่าตัวเองจะได้ดีกว่าเขาได้อย่างไร ว่าตัวเองมีอำนาจบาตรใหญ่กว่าเขาได้อย่างไร นั่นแหละที่ว่าไปเสริมสร้างบารมีให้คนอื่นเขาโดยตรงนั่นเอง แต่คนที่เอาบารมีเขาอดทน ในที่สุดผลดีเกิดขึ้นกับบุคคลที่อดทน บุคคลที่ต่ำคนเก่งๆ เป็นนิสัยที่ไม่ดี เป็นคนที่เลว

เก็บหอมรอมริบ

ไ รมาภาวนาวันนี้ เราได้นำอุบายธรรมอะไรกลับไปบ้าง ที่เราลาพ่อ ลาแม่ ลาลูก หรือลาพี่ ลามี๊ กันมาด้วยความตั้งใจมาภาวนาที่วัดป่าบ้านค้อ และเมื่อกลับไป ลูกก็ต้องคอยว่า แม่ของเรากลับบ้านจะเป็นอย่างไรหนอ ภาวนา จะหน้าบึ้งหน้าบูด จะบ่นอยู่ทั้งวันทั้งคืนเหมือนเดิมหรือเปล่า เราก็ต้องระวังหน่อย เพื่อไม่ให้เขาว่าได้ว่า ทำไมไม่ไปภาวนามา มันเสื่อมเร็วนัก

สามีบางคนก็จะคอยว่า วันนี้แม่บ้านไปภาวนาที่วัดป่าบ้านค้อมา กลับมาจะเป็นอย่างไร จะมีธรรมะติดใจมาบ้างไหม ก็ต้องคอยสังเกตการณ์ดูอยู่ อย่าไปหน้าบูดหน้าบึ้ง ทำตัวไม่เหมาะสม เขาจะถามได้ว่าวันที่ ๙-๑๑ ไปไหนมา ถ้าเขาว่าอย่างนี้ หน้าแตกนะ อายเขาไหม

เราต้องระมัดระวัง นี่คือสัมปชัญญะ ความรู้ตัวเสมอๆ เรามาภาวนาปฏิบัติที่บ้านค้อแล้ว พยายามเก็บหอมรอมริบว่า ธรรมะส่วนไหนที่จะเอาไป เอาไปเต็มที่ แยกหามาเต็มที่ เมื่อไป

ถึงบ้านแล้วก็ทำตัวดี บังคับตัวเต็มที่เอาไว้ก่อน คือไม่แสดง
 กิริยาท่าทีอะไรให้มันผิดหูผิดตาของเขา เรียบๆ ไม่ใช่ว่าทำอยู่
 วันเดียววันละ ต้องทำไปหลายๆ วัน เป็นเดือนเป็นปี ดูลึกลับมา
 ใหม่ๆ ธรรมะยังมีอยู่ในหัวใจ แต่อีก ๕ วันข้างหน้าอะไรจะเกิด
 ขึ้น เขาต้องคอยดู ฉะนั้น เราจึงต้องรักษาใจไปเรื่อยๆ เพื่อว่า
 ไม่ให้ตัณหากิเลสมันออกมาค้ำรามกับครอบครัวตัวเอง นี่ก็
 ต้องระวังเหมือนกัน

แตกต่างจากเดิม

๓

ลูกสาวมากี่เหมือนกัน ขอแม่ว่าวันนี้หนูจะไป
 ภาวนาปฏิบัติที่วัดป่าบ้านค้อ หลวงพ่อทูลจัดอบรมที่นั่น แม่ก็
 ปล่อยให้มา ทำไมจึงปล่อย เพราะว่าอยากให้ลูกเป็นคนดี มี
 ความฉลาดมีความรู้ รู้จักวิธีการบ้านการเรือน รู้จักในการศึกษา
 เล่าเรียน เป็นคนรู้จักเคารพผู้หลักผู้ใหญ่ มีความอ่อนน้อมถ่อม
 ตน พ่อแม่ก็เลยให้มา

เมื่อมาแล้ว แม่ก็ต้องคอยอยู่ที่บ้าน และเมื่อถึงวันที่ ๑๑
 คือวันที่ลูกจะกลับบ้าน แม่ก็จะคอยดูว่าลูกจะได้ธรรมะจากที่
 ไปฟังหลวงพ่อทูลเทศน์มาอย่างไร จะมามีมือเปล่าหรือมาเต็ม
 กำมือ แม่ก็ต้องคอยดู แต่ก่อนแม่บอกหรือพูดอะไรออกมา ลูก
 จะทำหน้าบูดหน้าบึ้ง เต็นสามศอกออกสามวา ต่อต้านแม่ทันที
 แต่บัดนี้เราจะมีความสุขุม จะไม่เป็นเหมือนเดิม เพราะถ้าไป
 แบบนิสัยเดิม จะขาดทุนบุญกำไร และโอกาสหน้าจะขอแม่มา
 วัดป่าบ้านค้ออีก แม่ก็จะไม่ให้ไป เพราะไปแล้วไม่ได้ประโยชน์
 อะไรเลย

ฉะนั้น เมื่อกลับจากการอบรมที่วัด เราก็ต้องมีความ ยิ้มแย้มแจ่มใส งานการบ้านการเรือนเราก็ต้องทำเต็มที่ ทำทุก สิ่งทุกอย่างช่วยแม่ เมื่อแม่เห็นเราทำงานดี เป็นคนมีเหตุมี ผล แต่ก่อนเคยพูดโสกฮากกับพ่อกับแม่ แต่ตอนนี้ คุณแม่ขา คุณแม่จำ ลูกสาวเราไปภาวนาปฏิบัติที่วัดป่าบ้านค้อได้ผลจริงๆ ทำให้แม่คอยว่าวันไหนหนอหลวงพ่อบุญจะจัดอบรมธรรมชั้น อีก จะได้ให้ลูกสาวไปปฏิบัติ เพื่อว่าลูกสาวจะได้เป็นคนดีขึ้น มากกว่านี้

นี่คืออุบายที่พวกเรามาปฏิบัติวันนี้ จะนำธรรมอะไร กลับมาบ้าน ให้แม่เราได้เห็นคุณค่าของผลการปฏิบัติธรรม ให้ มันแตกต่างจากเดิมนะ แต่ก่อนเราเคยเดินสามศอกออกสาม วา เตี้ยวันนี้เราเตี้ยน้อยลง อย่าเหมือนเดิม ให้อยู่ในสายตาของ ญาติพี่น้อง เขาจะมองเห็น หรือเพื่อนฝูงเรามองเห็นด้วย

แต่ก่อนเพื่อนฝูงเราอยู่ด้วยกันไปด้วยกันเป็นอย่างไร เขาก็รู้เราดี แต่บัดนี้เรากลับไปบ้านแล้ว เขาก็จะมองเห็นว่า แหม เพื่อนเราคนนี้ ไปวัดป่าบ้านค้อกลับมายิ้มแย้มแจ่มใส เบิก บานใจ แต่ก่อนเคยพูดตลกเฮฮา ตลกคะนองต่างๆ นานา กลับ มาวันนี้เป็นคนนึ่มเหลือเกิน เป็นคนมีเหตุผล แต่ก่อนเป็นคน

พูดเสียงดัง แต่ทำไมตอนนี้พูดน้อยเหลือเกิน ทำไมเป็นคนมีเหตุมีผล เมื่อเราไปปฏิบัติที่วัดป่าบ้านค้อโอกาสหน้า เมื่อมีการอบรมที่วัดป่าบ้านค้ออีก เพื่อนเขาจะขอมาด้วย นี่แสดงว่าเราได้สร้างบุญอีกต่อหนึ่ง โดยการชักชวนเพื่อนเราให้มาปฏิบัติ ด้วยการเอาความดีชักชวน ไม่ต้องชักชวนเขาด้วยปาก เขาก็จะอยากมาเอง เพราะเขาได้เห็นความเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีของเรา

เรื่องการให้อุบายความดีของคนเรา ไม่จำเป็นจะไปเทศน์ หรือไปบรรยายธรรมทุกๆ ไป ถ้าเราทำกิริยากายวาจาภายนอกให้สุขุมลุ่มลึก เป็นคนมีเหตุมีผล เหนือนี้แหละ ก็สามารถทำให้จิตใจของคนข้างเคียงมีความคิดที่ดีขึ้น อยากเอาตัวอย่างคนๆ นั้นบ้าง เขาก็อยากทำได้บ้าง นี่ก็เท่ากับว่าเราได้เทศน์โปรดเขาทางอ้อม เรียกว่าเทศน์โดยกิริยาทางกาย แสดงกิริยาทางกายให้เขาดู เขาก็มีความเลื่อมใสในตัวเรา เพราะทางกายของเราที่แสดงออกมามีความเรียบร้อย วาจาก็มีความไพเราะอ่อนหวาน เขาเรียกว่าเป็นการเทศน์ด้วยกิริยาวาจา

เปรี้ยวใจ

- วัตถุประสงค์** : เผยแพร่มรดกกรรมของ หลวงพ่อทูล ขิปปปัญญา
สำหรับผู้ที่ปรารถนาความสุขในชีวิต (กามาวจร)
จนถึงผู้ที่มุ่งหวังมรรคผลนิพพาน (โยคาวจร)
- รายละเอียด** : หนังสือชุดใจ ลำดับที่ ๖ ถอดเทปจากธรรมเทศนา
ของหลวงพ่อทูล จำนวน ๒ กัณฑ์ คือ เมื่อวันที่
๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๐ และ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๓
ที่วัดป่าบ้านค้อ จ.อุดรธานี
- ISBN** : ๙๗๘-๖๑๖-๓๓๕-๙๖๕-๐
- พิมพ์ครั้งที่ ๑** : ๑ ตุลาคม ๒๕๕๖
- จำนวนการพิมพ์** : ๑๐,๐๐๐ เล่ม
- ผู้จัดพิมพ์** : คณะศิษยานุศิษย์
- ถอดเทป** : ทรงศิริ แต่สมบัติ และพณญา เครือครองสุข
- ภาพปก** : Tanawat Pisanuwongse
- ภาพประกอบ** : ด.ช. ภูริวัชต์ เนาวรัตน์พงษ์
- ลิขสิทธิ์** : ขอสงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกหรือพิมพ์ซ้ำเนื้อหา
ในหนังสือเล่มนี้ กรุณาติดต่อ KPY USA หรือ
วัดชานพราหมณ์มาราม

ข้อมูลการติดต่อ

San Fran Dhammaram Temple

2645 Lincoln Way, San Francisco, CA 94122

โทร. 1 (415) 753-0857

Website: watsanfran.org

E-mail: watsanfran@yahoo.com

KPY USA

19721 Scenic Drive, Redwood Valley, CA 95470

Website: kpyusa.org

E-mail: kpyusagroup@gmail.com

วัดป่าบ้านค้อ

ต.เขื่อน้ำ อ.บ้านฝ่อ จ.อุดรธานี 41160

โทร. (042) 250-730-1

Website: watpabankoh.com

E-mail: watbankoh@yahoo.com

หนังสือธรรมะ ชุดใจ

๑) แต่งใจ	แต่งอย่างไร...จะให้เธอรู้
๒) สองใจ	รักที่เสียดายน้อง
๓) รู้ใจ	ไม่ต่างอะไรกับวันวาน
๔) ขอใจ	ชั่วฟ้าดินสลาย
๕) ม่วนใจ	รักแล้วรักเลย
๖) เปรี้ยวใจ	บอด...จึงชอกช้ำ
๗) คู่ใจ	คู่แท้ชั่ววินรันดร์
๘) ถอนใจ	สิ้นสุดกันที
๙) ใจเอ๋ย	อย่าลืมฉัน
๑๐) นอกใจ	รักนี้เพื่อเธอ

ผู้ใดมีความประสงค์จะสมทบทุนในการจัดพิมพ์หนังสือเล่มต่อไป กรุณาติดต่อ soratya@yahoo.com บัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกรุงเทพ เลขที่บัญชี ๖๕๐-๐-๑๒๗๗๔-๘

